

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEK OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN AİLE PLANLAMASI VE TOPLUMSAL
CİNSİYET ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ MİRZA DİNÇER

İSTANBUL, 2022

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEK OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN AİLE PLANLAMASI VE TOPLUMSAL
CİNSİYET ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ MİRZA DİNÇER

İSTANBUL, 2022

KABUL VE ONAY

Ali Mirza DİNÇER tarafından hazırlanan “Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Aile Planlaması ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı tez çalışmasının savunma tarihi tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Danışman Unvanı Adı SOYADI giriniz	
Eş Danışman Unvanı Adı SOYADI Üniversitesi giriniz. Yoksa bu satırı siliniz	
Üye Unvanı Adı SOYADI Üniversitesi giriniz	
Üye Unvanı Adı SOYADI Üniversitesi giriniz	
Üye Unvanı Adı SOYADI Üniversitesi giriniz	
Üye Gereksiz ise bu alanı siliniz	
Üye Gereksiz ise bu alanı siliniz	

İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ali AKDEMİR
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

olarak sunduğum “Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Aile Planlaması ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.....
Ali Mirza DİNÇER

ÖZET

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEK OKULU ÖĞRENCİLERİNİN AİLE PLANLAMASI VE TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ALİ MİRZA DİNÇER
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

(DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ SEVDA KARAKAŞ)

İSTANBUL, 2022

Aile planlanması ve toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma ilişki arayıcı tanımlayıcı bir araştırmadır.

Araştırma 07.09.2021 – 15.10.2021 tarihleri arasında İstanbul’da bulunan bir vakıf üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada vakıf üniversitesinde öğrenim gören 445 öğrenci üzerinde gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklem seçiminde gelişigüzel örneklem yöntemi kullanıldı. Çalışmada literatür taranarak hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, 25 sorudan oluşan Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve 25 sorudan oluşan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanıldı. Aile planlaması toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişki incelendiğinde katılımcıların çoğu arasında ilişki olduğunu belirtti. Yaşadığımız toplumda cinsiyet ayrımcılığı yaşanıp yaşanmadığına katılımcıların çoğunluğu yaşandığını belirtti. Veriler, Bağımsız Gruplar t-testi, ve Pearson Korelasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılarak analiz edildi.

Araştırmada, toplumsal cinsiyet algısı ile topluma ilişkin tutumlar, yönteme ilişkin tutumlar ve doğuma ilişki tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Algısı, Hemşirelik Roller, Aile Planlaması

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY PLANNING AND GENDER OF HEALTH SERVICES VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

**ALİ MİRZA DİNÇER
GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY**

SUPERVISOR: DR. LECT. SEVDA

KARAKAŞ İSTANBUL, 2022

This study, which was conducted to examine the relationship between family planning and gender perception, is a relationship-seeking descriptive research.

The research was carried out at a foundation university in Istanbul between 07.09.2021 and 15.10.2021. The research was carried out on 445 students studying at a foundation university. Random sampling method was used in the sample selection of the study. In the study, the Personal Information Form prepared by scanning the literature, the Family Planning Attitude Scale consisting of 25 questions and the Gender Perception Scale consisting of 25 questions were used. When the relationship between family planning and gender roles was examined, most of the participants stated that there was a relationship between them. The majority of the participants stated that whether there is gender discrimination in the society we live in or not. Data were analyzed using Independent Groups t-test, and Pearson Correlation Analysis and Simple Linear Regression Analysis.

In the study, it was determined that there was a significant relationship between the perception of gender and attitudes towards society, attitudes towards method and attitudes towards birth.

Key Words: Perception Of Gender, Nursing Roles, Family Planning

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YEMİN METNİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
ÖNSÖZ.....	x
1.BÖLÜM	1
GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1.Giriş.....	1
1.2. Amaç	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
2.BÖLÜM	6
GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. Toplumsal Cinsiyet	6
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerı	9
2.1.3. Toplumsal Cinsiyetin Tarihçesi	9
2.1.4. Toplumsal Cinsiyet Algısının Oluşumu	10
2.1.5. Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eşitlik ve Eşitsizlik	11
2.1.6. Toplumsal Cinsiyete Yönelik Kuramlar	13
2.1.6.1. Feminist Görüş	13
2.1.6.2. Doğalcı Görüş	14
2.1.6.3. Bilişsel Görüş	14
2.1.6.4. Genel Rol Kuramı	15
2.1.7. Toplumsal Cinsiyetin Gelişmesinde Etkili Olan Faktörler	15
2.1.8. Toplumsal Cinsiyetin Sonuçları	17

2.2. Aile Planlaması	18
2.2.1 Türkiye’de Aile Planlaması.....	19
2.2.2. Aile Planlamasının Amaçları	19
2.2.3. Üreme Sağlığı ve Aile planlaması.....	19
2.2.4. Aile Planlamasının Faydaları	20
2.2.5. Aile planlaması Yöntemleri.....	21
2.2.5.1.Doğal Metodlar	21
2.2.5.2. Geleneksel Metodlar	22
2.2.5.3. Modern Yöntemler	22
2.2.6. Aile planlamasında Hizmet veren kuruluşlar	23
2.2.7. Aile Planlamasını Yöntemi Kullanımını Etkileyen Faktörler	23
3. BÖLÜM	25
GEREÇ ve YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Soruları	25
3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	25
3.3. Araştırmanın Modeli	25
3.4. Örneklem Seçme Modeli.....	25
3.5. Veri Toplama Araçları	25
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu	26
3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	26
3.5.3. Aile Planlaması Tutum Ölçeği	26
3.6. Verilerin Analizi.....	27
3.7. Araştırmaya dahil edilme kriterleri	28
3.8. Araştırmada dışlanma kriterleri.....	28
3.9. Araştırma Yeri.....	28
3.10. Araştırmanın Süresi.....	28
3.11. Araştırmanın Kısıtlılıkları	28
3.12. Araştırmada Etik	28
3.13. Tez Çalışmanın Mali Desteği.....	28

4. BÖLÜM	29
BULGULAR	29
4.1. Demografik Bilgilerin Analizi	29
4.2. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular	32
4.3. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Aile Planlaması Tutum Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkilerinin İncelenmesine Yönelik Bulgular	32
4.4. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	34
5. BÖLÜM	43
TARTIŞMA	43
5.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Aile Planlaması Tutumlarının Değerlendirilmesi	43
5.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Aile Planlaması Tutumu Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	44
5.3.Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Aile Planlaması Tutumunun Değişkenlere Göre İncelenmesi.....	45
6. BÖLÜM	50
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	50
6.1. Sonuç.....	50
6.2. Öneriler.....	50
KAYNAKÇA	52
EKLER	58
ÖZGEÇMİŞ	64

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri (N=445).....	29
Tablo 2. Öğrencilerin AP ve TCA'na Yönelik Bulguların Dağılımı (N=445).....	30
Tablo 3. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Yönelik Betimleyici İstatistikler.....	31
Tablo 4. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	32
Tablo 5. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar Alt Boyutu Puanlarıncı İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	33
Tablo 6. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar Alt Boyutu Puanlarıncı İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	33
Tablo 7. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişki Tutumlar Alt Boyutu Puanlarıncı Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	34
Tablo 8. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar Boyutu Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 9. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar Boyutu Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	37
Tablo 10. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar Boyutu Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	39
Tablo 11. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	41
Tablo 12. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları.....	42

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS: Statistical Package For Social Sciences

TCAÖ: Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği

AP: Aile Planlaması

APTÖ: Aile Planlaması Tutum Ölçeği

N: Sayı

X: Ortalama

SS: Standart Sapma

ÖNSÖZ

Lisans ve Yüksek Lisans eğitim hayatım boyunca bilgilerini ve deneyimlerini benimle paylaşan, yaptığım çalışmanın her aşamasında özveriyle sorularıma bıkmadan cevaplayan, tez sürecimin başından sonuna kadar ilgilenen ve destek veren tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Sevda KARAKAŞ'a, eğitim döneminde tanışıp tecrübelerinden faydalandığım tüm hocalarıma ve bugünlere gelmemi sağlayan bana verdikleri desteği hayatım boyunca esirgemeyen maddi manevi her anımda yanımda olan aileme, sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum

Ali Mirza Dinçer

1. BÖLÜM

GİRİŞ VE AMAÇ

1.1.Giriş

Teknolojinin gelişmesi, yaşam koşullarının ilerlemesi ve küreselleşen dünya ile birlikte her iki cinsiyetin de yaşam içerisinde sahip olduğu rollerin değişim gösterdiği açıkça görülebilmektedir. İnsanlık tarihi boyunca kadın ve erkeklerin, içerisinde büyüdükleri toplumun belirlediği normlar, kural ve standartlara göre davranışlar ortaya koyduğu ve bu davranışların temelinde yatan etkenler çok farklı sebeple ilişkilendirilmiştir (Durmaz, 2019, s.6). Özellikle, geçmiş yıllarda cinsiyetler arası roller arasındaki ayrım daha belirgin her geçen gün bu ayrım daha belirsiz hale gelmekte, her iki cinsiyetin toplumsal olarak sahip olduğu roller birbirlerine yaklaşmaktadır. Erkekler ev ve aile içerisinde daha fazla rol alırken, kadınlar da iş yaşamında önemli roller edinmeye başlamışlardır. Bununla birlikte, insanlara cinsiyetleri ile ilgili belirli rol veya sorumluluklar yüklenmesi son dönemlerde oldukça tartışılan bir konu haline gelmiş ve “Toplumsal Cinsiyet” kavramı önem kazanmıştır.

Toplumsal cinsiyet kavramı, “*cinsiyet*” (sex) ile “*toplumsal cinsiyet*” (gender) arasındaki ayrıma vurgu yapmaktadır (KSG, 2008, s. 15). Cinsiyet kavramı, kadın ve erkek arasındaki fiziksel görünüş ile biyolojik ve genetik açıdan farklılıklara vurgu yapar ve (Kaya, 2019, s. 5) kadınlar ile erkekler arasındaki evrensel biyolojik farklılıkları tanımlar (KSG, 2008, s. 15).

Cinsiyet kavramı, bir bireyin kadın ve erkek olarak biyolojik farklılıklarını açıklamaya yönelik, toplumsal cinsiyet kavramı ise bireyin kadınlık ve erkeklik özelliklerine yüklenen kültürel normları tanımlamak amacıyla kullanılan bir kavramdır. Günlük yaşamda kişiler arasındaki farklılıklar yalnızca biyolojik açıdan açıklanamayacak kadar kapsamlı bir alanı temsil etmektedir. Toplumsal yaşamda, erkeklik ve kadınlık kültürel bağlamda yaratılabildiği gibi kültürden kültüre de kadınlık ve erkekliğe yönelik belirlenen normlarda da değişiklikler görülebilmektedir (KSG, 2008, s. 15; Kaya, 2019, s. 1). Toplumsal cinsiyet kavramı ise kadınlık ve erkekliği toplumsal, kültürel ve sosyal temellerde açıklanmaktadır. Bu nedenle, kadınlar kendi cinslerine uygun biçimde kadınsı, erkekler de erkeksi olarak sosyalleştirilirler. Doğası gereği, her toplum kadınlar ve erkekler için çeşitli kurallar belirlemektedir (Kaya, 2019, s. 5).

Her iki cinsiyetin de biyolojik olarak doğuştan gelen farklılıkları, üstün ve zayıf yönleri bulunduğu bir gerçektir. Bu sebeple bir cinsiyet ile diğer birinin biyolojik bağlamda yarışması veya kıyaslanması çok anlamlı değildir. Hem kadın hem de erkek cinsiyetin biyolojik olarak kendisine özgü ve özel özellikleri bulunmaktadır. Fakat sosyal hayat içerisinde öncelikli olarak bebeklerinin beslenmesinin ve büyütülmesinin sağlanması, ailenin yaşamını devam ettirebilmesi için ihtiyaç duyulan besinlerin üretimi veya sağlanması, yaşam koşullarının ve inanç sistemlerinin değişmesi vb. durumlar bireylerin biyolojik özellikleri ile ilişkili ve hatta bu özelliklerin ötesinde roller yüklenmelerine sebebiyet vermiştir. (Ünal vd., 2017, s. 228). Toplumsal cinsiyet kavramı, kadın ve erkekler arasındaki sosyal ilişkileri, insanın içerisinde bulunduğu toplum, kültür vb. gibi farklı bağlamları dikkate alarak tanımlamakta, bu ilişkinin sosyal olarak nasıl kurulduğunu ele almaktadır. Bu sebeple toplumsal cinsiyetin bireylere yüklediği roller dinamik bir yapıdadır ve içerisinde bulunan zamana ve yere göre değişim göstermektedir (KSG, 2008, s.15).

Özellikle Türkiye genelinde düşünüldüğünde toplumsal cinsiyet kavramının oldukça güncel ve yeni kavram olduğunu söylemek mümkündür. Bilhassa, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının toplum tarafından olabildiğince geniş kitlelere yaygın şekilde içselleştirmesinin sağlanması, ancak günlük hayatta erkeklerin ve kadınların bu yeni akıma uyumlu şekilde tutum ve davranışlar göstermeye başlamalarıyla mümkün duruma gelebilecektir. Bu bağlamda, cinsiyetlerin toplumsal açıdan eşit olmasını sağlamaya yönelik davranış kalıplarının değişmesi, uzun süreli bir gayreti ve iradeyi gerekli kılmaktadır (Kılıç, 2019, s.2).

İnsanların toplumsal cinsiyet açısından farkındalıklarının yüksek olmasının ve olumlu algılara sahip olmaların aile planlamasına katkıda bulunacak bir etken olduğu düşünülmektedir. Aile planlaması, insanların çocuk yapma sürecinde nasıl yol izleyeceklerini, eğer varsa istedikleri sayıda çocuğa ulaşmasını ve gebelik süreçlerinin düzenlenmesinde önemli bir faktördür. Temelde doğum kontrol yöntemlerinin kullanımı ile belirlidir. Doğum kontrolü, bütün insanların sağlığı ve insan hakları için en temel noktalardan birisidir. İstenmeyen gebeliklerin önüne geçilmesi, annenin sağlık problemlerinin ve gebelikle bağlantılı ölümlerin sayısının düşürülmesine destek olur. Erken yaşta doğum yapma sebebiyle ortaya çıkan sağlık problemleri riski yüksek olan genç yaşta kadınlar da gebeliklerin geciktirilmesi ve bununla birlikte artan risklerle karşı karşıya olan yaşlı kadınlarda gebeliklerin önüne geçilmesi, aile planlamasının en önemli faydalarındandır. İstenmeyen gebelik oranlarını düşürerek, küretaj

gereksinimini azaltır ve annelerden yenidoğanlara HIV bulaşını düşürür. Dolayısıyla kız çocuklarının genç yaşlarında eğitime devam edebilme, çalışma hayatında istihdam fırsatları için de fayda sağlayarak topluma katılımı için fırsatlar yaratabilir(WHO , 2021).

Kadınların toplumsal cinsiyet bağlamında eşit bir şekilde toplum içerisinde yer alması aile yaşamının doğru bir biçimde planlanmasının gerekliliğini doğurmuştur. Ülkemizde genel sağlık göstergelerinin istenen seviyeye gelebilmesi için anne ve çocuk sağlığı düzeyini ve buna yönelik hizmetleri artırmak, buna göre de aşırı doğurganlığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak ya da azaltmak gerekmektedir (Apay ve Pasinlioğlu, 2008, s. 31). Aile planlaması hala ülkemizde nüfus artış hızının, planlı olmayan gebeliklerin, anne ve bebek ölüm oranlarının fazlalığı sebebiyle temel sağlık problemlerinden bir tanesidir (İlgün vd., 2005, s. 87).

Tüm bu sorunların çözülebilmesi adına aile planlaması hizmetlerine ağırlık ve öncelik verilmesinin büyük önem taşıdığı söylenebilir. Aile planlaması metotlarının kullanımı üzerinde etkili olanların bilinmesi, bu konuda toplumdaki eğilimler göz önüne alınarak, yapılacak hizmet ile eğitim faaliyetlerine ışık tutması açısından önemli ve gereklidir. Toplum içerisinde anne-çocuk sağlığının daha iyi bir seviyeye ulaşmasında, dolayısıyla toplumun genel sağlık düzeyinin artmasına, özellikle evlenecek olan kadınların üreme sağlığı ve aile planlaması ile ilgili bilinçli olması büyük öneme sahiptir. Fakat bu bilgilerin kadınlara evlilikten sonra kazandırılması ve uygulanmasının sağlanması oldukça zor ve vakit alıcı hale gelmektedir (Apay ve Pasinlioğlu, 2008, s.31). İstenmeyen gebelik ve doğumları engellemeye yönelik elde son derecede etkili metotlar bulunurken, hizmetlerden bilgi sahibi olmama, sosyal ya da toplumsal baskılar, dini inançlar vb. sebeplerle istenmeyen gebelikler hala önemli sağlık problemlerindendir. Ülkemizde aile planlaması ile ilgili yeterli düzeyde kabul edilebilecek hizmet sunumuna rağmen etkili yöntem kullanım düzeyinin az olması, (%42.5 ,ile etkisiz yöntemlerin kullanılmasının geçmiş senelere kıyasla yükselmiş olması %28,5), nüfus içerisinde büyük bir paya sahip olan gençlere yönelik cinsellik ve aile planlaması ile ilgili yeterli düzeyde bilgilendirme yapılamadığını akıllara getirmektedir (TNSA, 2004, s.66). Bu nedenle, toplumsal cinsiyet algısının aile planlaması üzerindeki etkisinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2. Amaç

Bu araştırmada, aile planlamasına yönelik tutum ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı. Ayrıca, aile planlamasına yönelik tutum ve toplumsal cinsiyet algısı demografik değişkenlere ve araştırma kapsamında literatür taranarak belirlenen sorulara göre karşılaştırılması hedeflendi.

1.3. Araştırmanın Önemi

Literatürde, toplumsal cinsiyet algısının yeterli düzeyde olumlu olmadığı ve insanların aile planlaması ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı görölmektedir. Toplumsal cinsiyet açısından bakıldığında, günümüzde kadınların aile içi, sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamda karşı karşıya kaldıkları problemlerin büyük bir bölümünün temel kaynağını oluşturan, biyolojik faktörlerden ziyade toplum tarafından oluşturulmuş algılanan cinsiyet rolleri olduğunu söylemek mümkündür (Bağdeviren, 2019, s. 1). Bu durumun neden olduğu toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, cinsiyetlerin sahip oldukları hak ve sorumlulukları, atfedilen ve yakıştırılan roller, statüler ve değerlerdeki eşişsizlikler var olmaya devam ettiği sürece önüne geçilemeyecek düzeyde önemli bir toplumsal problem olacağı bildirilmektedir (Alptekin, 2014, s.204). Kadın ve erkekler arasında sosyal hayatta eşişliğin sağlanması ve kadının toplumsal statüsünün yükseltilmesi için toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplumun bilgilendirilmesi ve toplumun hassas hale getirilmesinin oldukça önemli olduğu söylenebilir (Yılmaz vd., 2009, s. 778). Benzer şekilde, özellikle genç yaş grupları arasında istenmeyen gebelikler önemli bir sorundur ve aile planlaması ile bununla bağlantılı olarak üreme sağlığıyla ilgili bilgilenmeye ihtiyaç olduğu muhakkaktır (İlgün vd., 2005, s.87). Dolayısıyla, özellikle genç yaş gruplarının hem toplumdaki cinsiyet eşişliği hem de halk sağlığı açısından ilerleme kaydetmesi bağlamında son derecede önemlidir. Bu araştırmada; toplumsal cinsiyet algısı ve aile planlamasına yönelik tutum arasındaki ilişki incelendi ve bu değişkenlerin araştırma soruları bağlamında nasıl farklılaştığı ele alındı.

Araştırmanın sonuçlarının, toplumsal cinsiyet algısı ve aile planlamasına yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi ve demografik özelliklere ve araştırma sorularına göre nasıl farklılaştığıının belirlenmesi, bireylere yönelik yeni eğitim ve müdahale yöntemlerinin geliştirilmesinin önünü açacağı, bunun yanında, bu araştırmanın bulguları gelecek

araştırmalara, uygulayıcılara ve topluma toplumsal cinsiyet algısını ve aile planlamasını anlamak açısından faydalı olacağı düşünölmektedir.

2.BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1.Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet olgusu, farklı bağlamlarda geniş açılımları olan, son derecede kapsamlı bir kavramdır. Bu kavram, kadınlık ve erkekliğin toplumsal bağlamda yaratılan, öğrenilmiş kalıplar olduğunu savunmaktadır. Toplumsal cinsiyete karşı duyarlı araştırmalar denildiğinde de kast edilen yalnızca “kadınların da dâhil etmek” değil, araştırmalarda değişik cinsel yönelimlerin ve ihtiyaçlarının farkında olunması ve bunlara yönelik eşitlikçi olmayan yaklaşımların ele alınmasıdır. (Özaydınlık, 2015, s.93- 94).

Cinsiyet, insanın biyolojik açıdan erkek veya kadın cinsiyette doğması sonucu ile ilişkili şekilde meydana gelen biyolojik ve anatomik farklılıkları tanımlayan bir kavramdır. Kadın ve erkeğin biyolojik ve anatomik açıdan birçok farklılığa sahip olduğu bilinen gerçekliktir, bu bağlamda cinsiyet doğuştan gelen bu farklılıklara atıf yapmaktadır (Yonca, 2021, s.7). Toplumsal cinsiyet ise kadın ve erkekler arasındaki ilişkilerde doğuştan gelen, doğal ve biyolojik farklılıklar kaynaklı ortaya çıkan kültürel faktörler aracılığı ile şekillenen kadınlık ve erkeklik rollerine yönelik bir kavramdır. Toplumsal cinsiyetin ise değişik toplumlarda farklı toplumsal ve kültürel dinamiklerin etkisiyle farklı şekillerde inşa edilebildiği görülmektedir. Bu sebeple toplumsal cinsiyet, dinamik bir yapıdadır, dolayısıyla zaman içerisinde toplumdan topluma değişebilme bir özelliğe sahiptir (Demirtaş, 2019, s.1). Bu nedenle, toplumsal cinsiyet rolleri içinde yaşanan toplumun sosyokültürel özellikleri kadın ve erkekten beklenen rol ve davranış gibi özellikleri de değişim göstermektedir. İki kavram arasındaki farkı daha fazla netleştirmek gerekirse, cinsiyet insanın kadın veya erkek olarak dünyaya gelmesi gibi doğal ve biyolojik bir farklılığı tanımlayan bir olguyu tanımlarken; toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetle ilişkili şekilde yaşanan toplumun kültürel yapısı içerisinde biçimlenen, her iki cinsiyet için belirlenen farklılıklar şeklinde tanımlanabilir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet kavramı tanımlanırken öncelikle toplumun kadın ve erkek için belirlediği kültürel özelliklere vurgu yapılmaktadır (Yonca, 2021, s.7).

Cinsiyetlerin toplumsal ve sosyal olarak oluşturulan rol ve sorumluluklarını tanımlayan toplumsal cinsiyet kavramı, toplumlar arasında ve zaman içerisinde farklılık göstermektedir. Bireylerin toplumsal cinsiyeti birçok değişik etken tarafından belirlenmekte, toplumsal cinsiyet

de bireyleri yaşamının her döneminde farklı biçimlerde de olsa etkileyebilmektedir (Akın, 2007, s.1). Kadın ve erkekler arasındaki farklılıkların yalnızca biyolojik bağlamda açıklanamayacağı, kadın ve erkeklerin toplumsal rolleri gözlemlendiğinde farklı kültürler arasında oldukça büyük farklılıklar olduğunu gösteren toplumsal cinsiyet araştırmalar bu rollerin toplumsal bağlamda ortaya çıktığını savunmaktadır. Bir toplumda bulunan kadın ve erkeklerin toplum içerisindeki statüsü ve buna uyumlu şekilde rollerini büyük oranda sosyal olarak oluşan toplumsal cinsiyet rejimi cinsiyet rollerini belirlemede önemli bir etkidir. Toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri ile uyumlu biçimde şekillenen toplumsal cinsiyet rolleri düzeni buna uygun birçok mekanizma oluşturur. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet rolleri rejimleri ve buna uygun olarak ortaya çıkan yöntemler ve mekanizmalar, tarih içinde, coğrafyaya, zamana, sınıfa veya ırka, toplumun siyasal ve ekonomik şartlarına göre farklılık gösterebilmektedir (Ökten, 2019, s.302-303). Bunun yanında, toplumsal cinsiyet farklılıkları her iki cinsiyetin de yaşamını biçimlendirir ve neticede bu durum yalnızca farklılıktan daha büyük bir anlamı içerisinde barındırır. Bu nedenle bir toplumda kadın ve erkeklerin toplumsal yaşam içerisinde yer alma şekli, düzeyi, nasıl temsil edildiği ve görünümü, önemli düzeyde o toplumda yerleşmiş olan toplumsal cinsiyet algısından etkilenir (Öngen ve Aytaç, 2013, s.2; Ökten, 2019, s.302-303).

Toplumsal cinsiyet geçmişten bu güne kadınların sosyal ve toplumsal bağlamda bulunduğu konumun şekillenmesinde oldukça önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. İnsan bir birey olarak içerisinde doğduğu toplumda cinsiyet algısına göre şekillenmiş bir sosyalleşme süreciyle gelişim göstermektedir. Bu sosyalleşme süreci cinsiyet türleri bağlamında şekillendirilmesi sebebiyle kadınlar ve erkekler açısından değişik manalar ifade etmektedir. Bu süreçte kadınlar daha pasif ve kamusal yaşamın dışarısında bir hayata itilmektedir. Erkekler ise kamusal alana hâkim ve yöneten bir yapıda değerlendirilmektedir. Bu ayrım tarihi süreç içerisinde, farklı toplumlarda farklı biçimlerde varlığını korumuştur. Değişen yaşam koşulları ve modernleşme süreci bu yaklaşım değişmesinde etkili olmakla birlikte ortadan kaldırıcı bir etkisinin olduğunu söylemek zordur. Toplumda kadın ve erkekler arasındaki ayrımın derinliği, toplumsal cinsiyet algılarının gücü bağlamında derinleşebilmektedir. Kadınlar ve erkekler biyolojik cinsiyet (sex) farklılıklarının ötesinde sınırları keskince belirlenmiş sosyokültürel kalıplara zorlanmaktadır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet algısını besleyen unsurlar bu noktada önem kazanmaktadır (Karakaya, 2018, 36-37).

Toplumsal cinsiyet algısı topluma yeni katılan bireylerin de cinsiyet algısını şekillendirmektedir. Bireylerin içerisinde yaşadıkları toplumdan etkilendikleri ve o topluma it görüş ve değerleri zaman içerisinde benimseme eğiliminde oldukları bilindik bir durumdur. Dolayısıyla bireysel cinsiyet algısı da toplumsal cinsiyet algısını etkileyen bir döngüdür (Öngen ve Aytaç, 2013, s.2).

Toplamlar arasında farklılıklar görülebilmekle birlikte, neredeyse tüm toplumlarda kadın ve erkeklere yönelik farklı toplumsal cinsiyet rolleri atfedilmiştir. Bu bağlamda, toplumda her iki cinsiyetin de hangi davranışları gösterebileceklerine ve hangi faaliyetlerde bulunabileceklerine, nasıl hak ve sorumluluklara sahip olduklarına, kontrol ve gücün kimde olacağına yönelik toplumsal beklentiler ortaya çıkar. Cinsiyet kalıplarına göre ortaya çıkarılan bu beklentiler, erkeklerin daha güçlü ve cesur olmaları, gelir getirmekle sorumlu olmaları, kadınların daha duygusal, korunmaya ihtiyaç duyan, evle ilgili işlerle sorumlu olmaları, çocuğun bakımı vb. gibi roller toplumsallaşmayla yeni gelen nesillere aktarılırlar. Her bir cinsiyete doğumdan itibaren toplum tarafından kendi cinsiyetine uygun roller, kurallar ve davranış kalıpları dayatılmaktadır. Çocuk sosyalleşmeye başladığında kadın ve erkeğin birbirinden farklı olması gerektiğine ilişkin beklentilerin olduğunu fark eder. Toplum tarafından, neredeyse yaşamın çoğu alanında görülebilen bu farklılık aile, okul, arkadaş ortamı gibi birçok farklı kurum yolu ile çocuğa benimsetilmeye gayret edilir. İnsan hayatının her anında toplumsal cinsiyet rollerine yönelik hazırlanmakla birlikte bu süreç çocuğun büyümesi ile yetişkinliğe doğru yaklaştığı zaman aynı anda cinsel kimlik geliştirme zamanı olan ergenlik ile birlikte daha belirgin bir hale gelir. İnsan hayatının en mühim dönemlerinden bir tanesi olan ergenlik, temel cinsel kimlik kazanımının yaşandığı ve kimlik arayışının ortaya çıktığı bir süreçtir. Bu sebeple bu süreç içerisinde kişi cinsiyet rollerine uygun hareket etmesi konusunda sosyal ve toplumsal baskıyı daha çok yaşamaya başlar. Toplumsal cinsiyet rolleri, başta aile, okul, akran çevresi, sosyal iletişim araçları, gibi çeşitli araçlar yoluyla kişilere dayatılır ve zaman içerisinde bu roller kişiler tarafından içselleştirilir (Demirtaş, 2019, s.1-2).

Toplumsal cinsiyetle ilgili önemli diğer bir nokta ise yalnızca kadınlarla ilgili yapılan araştırmaların yanı sıra, değişik cinsel yönelimlerin ve cinsel kimlikleri de kapsayan, bunlara yönelik ayrımcı yaklaşımların da ele alınmasını gerekli kılar. Bunun yanında, toplumdaki bireylerin, toplum içerisinde aktif bir rol alabilmesi, toplumla uyumlu şekilde yaşamını

sürdürebilmesi, kendi haklarını bilmesi ve kullanabilmesi ile çok yakından ilgilidir (Özaydınlık, 2015, s.93- 94).

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Roller

Toplumsal cinsiyet, cinsiyetler arasındaki kültürel ve psikolojik farklılıkları tanımlarken, bu farklılıklara bağlı olarak ortaya çıkan her iki cinsiyetten de beklenen toplumsal rol ve sorumluluklar toplumsal cinsiyet rolü kavramı ortaya atılmıştır. Bu açıdan bakıldığında kadınlık ve erkeklik kavramları, toplum tarafınca kadın ve erkeğe biçilen toplumsal cinsiyet rollerini tanımlamaktadır. Mevcut olan kadınlık ve erkeklik tanımları, birbirini dışlayacak şekilde ve birbiriyle karşıtlık oluşturacak şekilde kullanılmaktadır. Bu durum, bir cinsiyetin diğerinden üstün ya da egemen olduğuna yönelik izler görülebilecek olan hiyerarşik nitelikte bir karşıtlıktır. Bu karşıtlık durumunu temel alan kadınlık ve erkeklik tanımlarına bakıldığında, kadınlığın daha çok duyguları, vücudu, anneliği ve güzelliği vurgularken, erkeğin ise akıllı, uygarlığı ve kültürü odak noktasına aldığı söylenebilir (Koca, 2006, s.81).

2.1.3. Toplumsal Cinsiyetin Tarihçesi

Toplumsal cinsiyet araştırmaları, biyolojik farklılıklar sonucu kadın ile erkek arasındaki farklılıkların doğal bir sürecin sonucu olarak ortaya çıktığı; fakat bu farklılıkların sosyalleşme ile birlikte bir anlam kazandığını göstermiştir. Bu araştırmalar; cinsiyetler arasındaki farklılıkları biyolojik faktörler sebebiyle mi yoksa her toplumun kendine özgü özelliklerinden dolayı mı ortaya çıktığı cinsiyet açısından açıklanmaya çalışılmıştır. Diğer bir yandan yaşanan problemlere biyolojik cinsiyet temelinde yapılan açıklamaların yeterli olmaması sonucunda, sosyal konuları açıklamak (cinsiyet rollerine bakış açısı, cinsiyetler arasındaki eşitsizlikler) için bilhassa bu konu üzerine çalışan araştırmacılar tarafından toplumsal cinsiyet kavramı kullanılmaya başlanmıştır. 1970 ve 1980 senelerinde önem kazanan eşitsizlik olgusu, öncelikle sosyoloji biliminin ilgili alanları arasına girmiş, zaman içerisinde feminist çalışmalar ile önem kazanmaya başlamış ve bir dönem sonrasında da toplumsal cinsiyet çalışmaları kapsamında ele alınmıştır. Amerikalı kuramcı Robert Stoller; cinsiyetler arasındaki farklara vurgu yaparak toplumsal cinsiyet kavramını kullanmıştır. Stoller'ın ertesinde Ann Oakley ise; biyolojik cinsiyetin ötesinde olan toplumsal sınırlandırma olgusuna işaret ettiğinden söz ederek toplumsal cinsiyet kavramı ortaya çıkaran isimler olmuşlardır (Yonca, 2021, s.9).

2.1.4. Toplumsal Cinsiyet Algısının Oluşumu

Kadınların ve erkeklerin biyolojik cinsiyetleri ile uyumlu davranışlar göstermesi, yani cinsiyeti paralelinde roller kazandırılması toplum tarafından oldukça önemsenen bir konudur. Bu nedenle aileler bebekleri doğar doğmaz bu rolleri kendi cinsleri ile uyumlu olacak şekilde benimsemeleri için gayret eder. Çocuğun ileriki yaşamında seçebilecekleri meslekler de cinsiyet rollerine uyumlu şekilde seçilebilmesi istenebilmektedir. Bireylerin meslek tercihlerinin toplumsal cinsiyetçi kalıp yargılardan etkilendiği bilinmektedir. Bu bağlamda, meslek açısından kişinin cinsiyeti önemli hale gelebilmektedir. Toplumlarda cinsiyetlere ilişkin kalıp yargılar meslekleri yalnızca cinsiyete göre farklılaştırmakla kalmamış, benzer şekilde erkekleri teknolojiye, bilime ve yöneticiliğe uygun görürken, kadınları ev ve aile içi sorumluluklarına da engel teşkil etmeyen eğitim, bakım vb. gibi mesleklere daha uygun görmektedir (Kaya, 2019,s.1).

Toplumsal cinsiyet rolü her ne kadar genel itibariyle kadınlar üzerine olumsuzluk yüklüyor olsa dahi sadece kadınlar üzerinden değil erkekler üzerinden de bir senaryo çizerek her iki cinsiyete dair kişilerin toplumun istediği davranış ve tutumları sergilemesini bekler. Bilimsel olmayan sosyal düzenin yarattığı bir dayatmadır. Toplum içerisinde kadın ve erkek olarak nasıl hareket edileceğini belirleyen bir üst yapıdır. Küçük yaşlardan itibaren çocuklara cinsiyetlerine göre öğretilen bir süreçler bütünüdür. Cinsiyetini algılamaya başlayan birey bunun altında var olan kültürel kimliği tanımaya ve ona göre şekillenmeye başlar. Buna göre kadınlara dişilik ve feminenlik, erkeklere ise erillik ve maskülen tavırları etiketler (Yanık, 2019:). Bu açıdan toplum biyolojik olarak açığa çıkan cinsiyet formuna bağlı kalarak bu formun biçimlendirildiği rolü bireyden sergilemesini bekler. Farklı kültürel toplumları ve düzenleri incelediğimizde bunların kavramsal olarak aynı biçim olarak farklılık gösterdiğini görebiliriz. Her toplumdaki cinsiyet rolleri o toplumun oluşturduğu üst kültürü açığa çıkarır. Zaman içerisinde gelişen ve değişen toplumlarda bu cinsiyet rollerinin de değişebildiği görülmektedir (Yardımcı, 2020:23).

Biyolojik cinsiyetin yanı sıra insanı insan yapan içerisinde bulunduğu toplum ve sosyal müessesedir. Çünkü sosyalleşme süreci aile ile başlamak üzere okul, iletişim, din, iş yeri vb. gibi tüm toplumda bulunan kurumlar bireyin kişiliğinin şekillenmesinde önemli etkenlerdir. Dolayısıyla bu kurumlar içerisinde var olan norm, adet, taklit ve değerlerin içselleştirilmesi ile de güçlenmektedir (Saeed, 2018, s.30). Toplumsal cinsiyet bağlamında düşünüldüğünde, sosyal

hayatta çok sayıda davranış, gelenek-görenek ve düşünce cinsiyetçi algıları zaman içerisinde zihnimize bilinçsizce bir şekilde yerleşmektedir. Toplumsal olarak insanların düşünce yapısını yansıtmaları açısından en önemli göstergelerden bir tanesi olan deyim ve atasözlerinin bir çoğu cinsiyetçi ifadeler içermektedir veya kimi meslek adlarının cinsiyetlere göre değiştiği görülmektedir. Müdür ile müdüre, host ile hostes, balerin ile balet vb. gibi kavramlar cinsiyetçi ayrımın insan bilincine yerleştirilmesinin en basit örnekleri olarak görülebilir. Dolayısıyla, her insan yaşam boyunca farkına varmadan her birey cinsiyetçi algılara sahip olmaktadır (Kaya, 2019,s.1).

2.1.5. Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eşitlik ve Eşitsizlik

Toplumsal bir problem olarak cinsiyet eşitsizliği ya da ayrımcılığı, sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji, felsefe, iktisat ve hukuk gibi çok sayıda bilim alanının araştırmalarına konu olan, tartışılan ve birçok farklı şekillerde analiz edilen bir olgudur. Toplumsal güçler kadar bireysel algıların da cinsiyet problemlerinin ortaya oluşumunda etkili olduğu göz önüne alındığında, çok sayıda disiplinin birlikteliği ile oluşan bilimsel bakışın önemi ortaya çıkmaktadır (Alptekin, 2014, s.204).

Eşitlik insanların tüm yetenek ve becerilerin yeterince ve özgürce geliştirebilecekleri ve eşit olduğu toplumsal ortamın oluşturulması, bu ortamın önündeki tüm sosyal ve siyasi engellerin ortadan kaldırılması şeklinde tanımlanmaktadır. Eşitsizlik, önüne geçilebilir olması sebebiyle gereksiz ve aynı zamanda adil olmayan farklılıklardır. Elbette ki, cinsiyetler arasındaki genetik, fizyolojik ve biyolojik nitelikler sonucunda ortaya çıkan farklılıklar eşitsizlik bağlamında değerlendirilememektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların politik, sosyo-ekonomik ve kültürel alanlarda temel insan hakları ve özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan faydalanılmasını önleyen ve cinsiyete bağlı şekilde yapılan herhangi bir ayrıma, mahrumiyet etme veya kısıtlama vb. gibi eylemleri kapsayan bir anlamına gelmektedir (Bal, 2014, s. 16). Sonradan öğrenilmekte ve bu sebeple de toplumlar ya da kültürler arası farklılaşmaktadır. Bu sebeple, toplumdan topluma ve kültürden kültüre ya da bir zaman aralığından diğerine değişim gösterebilmektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve erkeğin hem kamusal alanda hem de özel alanda eşit hak ve fırsatlar elde edebilmesi ve her iki cinsiyetin de bu alanlarda eşit bir şekilde katılım gösterebilmesi anlamına gelmektedir. Fakat gerek ülkemizde gerekse dünya genelinde kadın ve erkek arasında bu bağlamda bir eşitlikten söz edilebilmesi oldukça güçtür. Literatürde yapılan çalışmalar,

dünyada neredeyse hiçbir ulusta kadınların tam olarak erkeklerin faydalandıkları hak ve fırsatlardan faydalanamadıklarını ortaya koymaktadır (Saraç, 2013, s.1).

Eşitsizlik literatürde eşitlik (equality) ve hakkaniyet (equity) kavramlarının farkı vurgulanmaktadır, eşitlik olgusunun daha çok matematiksel bir mana taşıdığı, hakkaniyet olgusunun ise etik ve ahlaki boyutları da içerisinde barındırması anlamında daha kapsamlı bir tanım olduğu görülmektedir. Fakat literatürde kullanılan eşitlik olgusu hakkaniyet tanımını da içeren bir yapıdadır. Bu bağlamda en önemli olan nokta her insanın cinsiyeti ne olursa olsun fırsatlardan, kaynaklardan ve hizmetlerden ayrımcılık yaşamaksızın eşit bir şekilde faydalanabilmesidir (Şimşek, 2011, s. 120).

Mevcut olanakların kullanımında, kaynakların bölüştürülmesi ve tüketiminde, hizmetlere ulaşmada cinsiyet kaynaklı ayrımcılıklar görülebilmektedir. Yaşanan bu ayrımcılıklarda, erkeklere kıyasla daha dezavantajlı ve daha düşük toplumsal statüye sahip kadınların daha fazla olumsuz etkilendikleri görülmektedir. En temel insan haklarından bir tanesi olan sağlığın korunması ve sağlık hizmetlerini elde etmede yetersizlik, eşitsizlik bu ayrımcılığın en önemli sonuçlarından bir tanesidir. Toplumsal cinsiyet açısından eşitlik kadın ve erkek arasında sorumlulukların ve kazanımların dağıtılmasında olduğu gibi, farklı çok sayıda durumda da adalet ve hakkaniyetin gözetilmesi yolu ile sağlanabilir. Elbette ki, kadın ve erkeğin birbirinden farklı ihtiyaç ve kuvvetlerinin olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Bu farklılıklar göz önüne alınarak iki kadın ve erkek arasındaki dengenin sağlanması gerekmektedir. Toplum içerisinde kadının kuvvetlendirilmesi ve geliştirilmesi, toplumsal cinsiyet görüşünün siyaset, strateji ve uygulamalara dahil edilmesi oldukça büyük önem arz etmektedir (Akın, 2007, s.1). Aynı şekilde, kanun ve yasalar önünde kadın ve erkeğe eşit yaklaşım gösterilmesi, hakların kullanımı ve sınırlılıklar açısından benzer muamele görmeleri, aile ve toplum içerisinde toplumsal cinsiyet ile ilişkili eşitsizliklere dikkat edilmesi temelinde bulunan açıklamalar göze çarpmaktadır (Aydın, 2010, s.30). Cinsiyetler arasındaki eşitliğin sağlanması ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığının sona erdirilmesi ile ilgili hem ulusal hem de uluslararası girişimlerde bulunulmuş olmasına rağmen, istenilen konuma gelmek için kat edilmesi gereken uzunca bir yol olduğunu söylemek mümkündür (Akın, 2007, s.1)

İlişkisel anlamda bakıldığında, toplumsal cinsiyet ilişkileri, yaşamın çok sayıda alanında erkeklerin daha baskın durumda bulunduğu, kadınların ise genellikle ikinci planda konumlandığı eşit olmayan güç ilişkiler göze çarpmaktadır. Erkekler ve erkeklere yüklenen

işlev ve sorumluluklara atfedilen değerler, birçok açıdan kadınlara ve kadınlara atfedilenlerden değerden daha büyük görülmektedir. Toplumun geçmişten bugüne değil erkek odaklı bu yaklaşım ile biçimlenmiş olduğu her geçen gün daha fazla kabul gören bir gerçektir, erkek normları, toplumun tümü açısından genel olarak kabul görmekte, bu durum politika ve yapılara yansımaktadır. Dolayısıyla, politikalar ve yapılar genelde erkekler üzerinden biçimlenmekte ve istenmeden de ortaya çıksa toplumsal cinsiyet eşitsizliğine sebebiyet vermektedir (KSG, 2008, s.15).

2.1.6. Toplumsal Cinsiyete Yönelik Kuramlar

2.1.6.1. Feminist Görüş

Cinsiyet kavramı, kadın ve erkek cinsiyet arasındaki doğal ve biyolojik yani doğuştan gelen farklılıkları tanımlamaktadır. Dolayısıyla, feminist kuramcılar kadın ve erkeklerin toplumsal hayatta yaşadıkları ayrımcılığın nedenini biyolojik cinsiyet olarak görmemektedir (Saeed, 2018, s.28). Temelde problemlerin toplumsal cinsiyet temelinde ortaya çıktığını savunmaktadırlar.

Feminist yaklaşımda, kadınların yaşamlarını ve toplumdaki konumlarını kısıtlayan sosyal ve ekonomik uygulamaları odak noktasına almıştır, özellikle siyasal anlamda eşitliğe yönelik mücadele vermiştir. Ayrıca, eğitimin kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olmamasında ve aradaki eşitsizlik durumunun daha da derin bir hal almasında önemli bir etken olduğu söylenebilir. Eğitim hakkına erişim, dersler, öğretim yaklaşımları ve bu konu ile ilgili öznel beklentiler güçlü bir şekilde vurgulanan konular olmuştur (Durmaz, 2019, s. 9). Bu görüş, cinsiyet rollerinin kadın ya da erkek olmayı, belirli bir cinsiyete yüklenen çok sayıda beklentiye uygun şekilde davranmak biçiminde açıklamaktadır. Genellikle baskıcı olma niteliği taşıyan bu roller, kadınları pasif hale getirerek ikincil konuma düşmesine neden olduğu görülen bu roller, hem kadın hem de erkeklere daha önceden toplum tarafından belirlenmiş olan ataerkil normlara uyumlu şekilde davranmalarını gerektiğini öğütlemektedir. Dolayısıyla ataerkil düşünce sistemi cinsiyet rolleriyle kendi yapısına uygun özneler ortaya çıkarmış ve bunların farklı sistemlerle zaman içerisinde sürmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, normlara uyulması iyi bir şey olarak görülmüş ancak normlara uymayanlar ise cezalandırmıştır. Özellikle tarihsel bağlamda bakıldığında okullar bu sistemin sürmesi açısından önemli bir konumda olduğu görülmektedir. Çocuklar, doğdukları gün itibarıyla aile, sosyal ve toplumsal çevre, medya gibi araçlarla

öğrendiklerini, okullarda pekiştirmiş ve sürdürmüşlerdir. Sınıf içinde bir otorite olarak değerlendirilebilecek olan öğretmenler, toplumun, sistemin, kurumların ahlâki yargılarını kendi ifade ve tutumlarıyla öğrencilere aktararak, sistemin uygun gördüğü öznelerin yaratım sürecinde aktif olarak bulunmuşlardır. Bu vesileyle toplumsal cinsiyet eşitsizliğini meydana getiren normların sürdürülüp tekrar üretilmesine katkıda bulunmuşlardır. Özellikle ergenlik sürecinde, cinsel kimlik geliştirme sürecine giren öğrenciler ise öğretmenlerini model olarak sürdürüp döngüsel hale getirmiştir (Durmaz, 2019, s. 9-10).

2.1.6.2. Doğalcı Görüş

Doğalcı görüş kapsamında, kadınların ve erkeklerin arasındaki farklılıklara ilişkin iki görüş bulunmaktadır: Bunlarda ilki olan natüralist yaklaşım; erkeklerin kadınlardan fiziksel ve bedensel bağlamda daha güçlü olması nedeniyle tarihin başlangıcında erkekler dışarıda avcılık yapmış, yerleşik yaşama geçildikten sonra ise tarım ile uğraşmışlardır. Kadınlar da çocuk yetiştirmeleri sebebiyle yuva içerisinde kalmışlardır ve yemek yapmak ve çocuk büyütmek gibi ev içerisindeki işlerle meşgul olmuşlardır. İkinci yaklaşım ise aksine kadını medeniyetin merkezine konumlandırmaktadır. Yuva kurma ve yerleşik yaşamın kadınların sayesinde olduğunu savunmaktadır. Cinsiyetler arasındaki farklılıkları ise toplumsal ve kültürel bağlamda ele almaktadırlar (Saeed, 2018, s. 27-28).

2.1.6.3. Bilişsel Görüş

Bilişsel yaklaşım, cinsiyet rollerinin gelişimi, çocukların belirli bir bilişsel gelişim seviyesine ulaştıklarında mümkün olabilecek bir tür anlayış ve değerlendirme yolu ile gerçekleşir. Çocuklar ilk adımda kendi cinsel kimliklerini sonrasında ise diğer insanlarınkini öğrenmektedirler. Daha sonrasında, kendi cinsiyetlerine yönelik kalıplaşmış tutumları öğrenirler. Bunu ertesinde kendi cinsiyetlerine ilişkin kalıplaşmış tutumlara uygun şekilde davranmak durumunda olduklarını anlarlar. Bilişsel yaklaşıma göre, birey ancak tüm bunlardan sonra cinsiyetine yönelik kalıplaşmış davranışlar gösterebilir. Bir defa dayatılan cinsiyet rolünü benimsedikten sonra, artık bu davranışları ortaya koymak için pekiştireçlere ihtiyaç kalmaz. Bilişsel yaklaşım, çocukların sadece belirli cinsiyet kalıplarına göre davranmayı öğrenmekle kalmadıklarını, aynı şekilde, cinsiyet rolü önyargılarını da öğrendikleri görüşüne sahiptir (Vatandaş, 2007, s.34).

2.1.6.4. Genel Rol Kuramı

Öğrenme kuramını odağına alan bu yaklaşıma göre, cinsiyet rolleri öğrenme ile ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşımda iki temel sürecin mevcut olduğu söylenebilir. İlk olarak, çocuklar cinsiyete uygun davranışlar açısından toplumdaki bireyler tarafınca pekiştirilirlerken, cinsiyetle uyumlu olmayan davranışları için cezalandırılırlar. Örnek olarak, bir erkek çocuk bir oyuncak ile ilgilediğinde ana-baba mutlu olur, ilgi gösterir ve genel olarak bu seçim davranışını pekiştirir. Ancak o erkek çocuk oyuncak bir bebekle oynadığında ise ebeveynleri olumsuz davranışlar göstererek cezalandırıcı tutumlar sergileyebilirler, bebeği çocuktan alıp oynamasına izin verilmeyebilir veya ödüllendirmeyebilirler. İki durumda da çocuk cinsiyet özelliklerine oyuncakları seçmeyi öğrenmektedir. Taklit de çocuğun cinsiyet rollerini öğrenmesinde önemli bir yoldur (Vatandaş, 2007, s.35)

2.1.7. Toplumsal Cinsiyetin Gelişmesinde Etkili Olan Faktörler

Toplumsal cinsiyetin oluşumunda etkili çok sayıda etken olduğu bilinmektedir. Bütün bu etkenler cinsel kimlik oluşumuna önemli katkıda bulunması sebebiyle ayrı ayrı incelenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir (Kaya, 2019, s.13). Bu bağlamda aşağıda toplumsal cinsiyetin oluşumunda etkili olan faktörlerden bahsedilmiştir:

Aile

İnsanlarda cinsel kimlik gelişimi ilk ailede olarak görülmektedir (Kaya, 2019, s.13). Bu roller ilk olarak aile içerisinde öğrenme yolu ile oluşmaktadır. Aileler, toplumun istek ve beklentileri bağlamında toplumsal rollere uygun davranan çocuklar büyüme görevini üstlenmektedir. Özellikle, ataerkil aile özelliklerine sahip aile ortamlarında yetişen çocuklar da cinsiyet rolü algısı eş ve annelik yönünde olmaktadır (Eroğlu, 2019, s.9).

Kültür

Toplumsal cinsiyet rollerinin şekillenmesinde kültürel beklentiler büyük önem taşımaktadır (Eroğlu, 2019, s.9). Bilindiği üzere her insanın biyolojik cinsiyeti doğal, toplumsal cinsiyeti ise, cinsiyetlere göre toplumsal olarak insanlara giydirilen roller ve kalıplar, sosyo-kültürel bir yapıdadır. Diğer bir söylemle, toplumsal cinsiyet insan kaynaklı ortaya çıkmaktadır (Saraç, 2013, s.1). Her bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının içerisinde yaşadığı kültürden etkilendiği bilinmektedir. Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet kalıplarının kültürel etkenlerden etkilendiği söylenebilir. Toplumsal cinsiyet kalıpları kadının içerisinde yaşamını sürdürdüğü

toplumdaki sosyalleştirme şekilleri tarafından oluşturulmakta ve sürdürülmektedir. Daha doğum öncesinde dahi kız çocukların eşyaları için pembe renk, erkek çocukların eşyaları için mavi rengin tercih edilmesiyle başlayan toplumsal cinsiyet değerleri ve pratikleri yaşam süresince sürmekte, cenaze töreni ve defin işlemlerinde dahi yansımaları görülmektedir (Gürhan, 2010, s.60).

Okul

Okul aileden sonra çocuğun diğer bir toplumsallaşma ortamıdır. Çocuk okula başlaması ile yeni bir sosyalleşme ortamına giriş yapar ve akran gruplarıyla etkileşime girer (Kaya, 2019, s.13). Çocuklar okulda da aynı aile içerisinde süreçlere benzer biçimde kadın ve erkek rollerinin farklılaştığı eril bir düzen içerisinde sosyalleşirler. Bu sebeple okul insanların hayatlarında oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır ve toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımında ve sürmesinde bir hayli etkili bir kurum olarak görülmektedir (Demirtaş, 2019, s. 34).

Arkadaş Grubu

Arkadaş grubu, çocuğun cinsiyetine uygun uygun olan davranışları pekiştirmektedir. Genel olarak oyunlarda cinsiyetçi tutum ve davranışlar göze çarpmaktadır. Karma oyunlardan ziyade kızlar kızlarla, erkekler ise erkeklerle oyun oynamayı tercih etmektedir. Oyunların ayrımı da cinsiyete göre yapılır. Oyunlarda çocuklar kız ve erkek oyunu diye ayrım yaparlar. Kız oyunu oynayan bir erkek çocuğunu, diğer erkek çocuklar arkadaş grubuna almak istemez veya kendi cinsiyetlerinden arkadaşlarını diğer cinsiyetin oyununu oynamamasına yönelik uyarıda bulunurlar (Demirtaş, 2019, s. 40).

Toplum

Kültür ve toplum çocukların cinsiyetine göre rol, görev, sorumluluk, isim, oyunlar vb. gibi birçok faktör atfetmektedir. Çocuğun ne olursa olsun toplumun beklentileri dışında kalan bir davranışta bulunması genellikle pek mümkün değildir. Biyolojik farklılıklar olduğu açıktır fakat sosyal yaşam, çalışma hayatı, şiddet, iş bölümü, siyaset ve ekonomi gibi birçok sosyal ve toplumsal alanda da cinsiyetler arasında farklılıklar olduğu görülebilmektedir (Saeed, 2018, s.28).

Kitle İletişim Araçları

Toplumsal iletişim araçları cinsiyet algısının değişimi ve gelişiminde oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Birçok farklı kitle iletişim araçlarında ki özellikle televizyon açısından cinsel rollerinin neler olduğu ile ilgili açık mesajlar verilmektedir. Çok sayıda araştırmada çocukların cinsiyet kalıp yargıları, aile içerisindeki roller, cinsiyetlere özel çok sayıda bilgiyi televizyondan öğrendiklerini göstermektedir. Çocukluk döneminde ailede kazanılan erkek ve kadın algısının pekişmesinde oldukça önemli bilgiler görsel, işitsel ve yazılı metotlarla insanlara ulaşır ve onları etkiler. Bireyler çevrelerinde gözledikleri bu rolleri içselleştirerek o şekilde düşünmeye ve davranmaya başlarlar (Demirtaş, 2019, s. 41-42).

Ekonomik Durum

Kadınların iş yaşamında etkin bir rol alması ile birlikte geleneksel cinsiyetçi algısında önemli ölçüde bir değişim ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, cinsiyetlerin toplum içerisinde benzer roller gelişmeye başladığı söylenebilir. Ebeveynlerini rol model olarak gören çocuklar, aile içindeki bu değişimlerden etkilenmektedir. Her iki ebeveynin de iş sahibi olması ekonomik durumun iyileşmesine katkıda bulunduğu açıkça söylenebilir. Bu durum geleneksel aile yapısının değişmesinde etkili olmuştur. Literatürdeki bazı çalışmaların ekonomik durumun cinsiyet rolleri ile ilişkili olabileceğini gösteren kanıtlar ortaya koyduğu görülmektedir (Kaya, 2019, s. 16).

2.1.8. Toplumsal Cinsiyetin Sonuçları

Toplumsal cinsiyet algısı ve ortaya çıkardığı tutumlar; cinsiyetleri ve cinsel kimlikleri yaşamın neredeyse tüm alanlarında çok farklı şekillerde etkileme, yönlendirme ya da sınırlandırma gibi özelliklere sahip temel etkenlerden bir tanesi olarak yaşamın neredeyse her alanında oldukça büyük bir önem arz etmektedir (Kahraman vd., 2014, s. 812). Toplumsal cinsiyet kategorisi bağlamında kadınlık ve erkekliğin ortaya çıkardığı toplumsal roller; hak ve sorumluklar ve davranış biçimleri bilhassa kadınlar için son derecede ciddi problemlerin meydana gelmesine sebebiyet vermektedir. Bu açıdan cinsiyet farklılıklarının en çarpıcı sonuçlarından bir tanesinin kadına yönelik şiddet olduğu söylenebilir. Şiddet kadına uygulandığında daha az görünür olmakta ve toplum tarafından meşru hale getirilebilmektedir. Kadınlar tehdide uğrayabilmekte, şiddet görebilmekte, yaşamlarını yitirebilmekte veya intihar etmelerine neden olmakta ve küçük yaşlarda evlendirilmeye çalışılabilmektedir. Bu özel durumların yanı sıra, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ataerkil sistemin kullandığı bütün yöntemler

aracılığı ile kadının yaşadığı olumsuz uygulamaları özel alandan kamusal alanlara da getirmektedir (Kahraman vd., 2014, s. 815)

2.2. Aile Planlaması

Aile planlaması ailelerin ekonomik, motivasyonel kültürel vb.. gibi faktörleri göz önünde bulundurarak istedikleri vakitte ve bakabilecekleri sayıda çocuk planlamalarıdır. Aile planlaması yöntemlerinin uygulanması kadın sağlığı açısından oldukça önemli bir süreçtir (Toker, 2006, s. 4). İstenmeyen ve beklenmeyen gebelikler ertesinde olan doğumlar, aileler ve çocuklar açısından ruhsal, maddi vb. gibi çok sayıda problemi de beraberinde getirmektedir. Daha kapsamlı bir açıdan bakıldığında, bu problem oldukça önemli bir sosyal ve toplumsal problem olarak kendisini göstermektedir. Bu problemlerin engellenmesi açısından en temel yöntem aile planlaması yöntemlerini kullanma yaygınlığının artırılmasıdır (Akın vd., 2006 s.64).

Aile planlaması (AP); istenmeyen gebelik karşısında aksiyon alabilmek, istenilen zamanda ve sayıda çocuk sahibi olmak, gebelikler arasındaki yeterli zaman aralıklarını belirleyebilmek için verilen tüm hizmetler olarak tanımlanmıştır. AP, bireylerin ve çiftlerin üreme sağlığı açısından büyük önem arz etmektedir (Varol, 2019:1). AP, çocuk sahibi olmak isteyen çiftlerin yaşlarını, sağlıklarını ve mali durumlarını dikkate alarak karar vermesine, çocuk sahibi olamayan ailenin isteklerini yerine getirmesine yardımcı olan tüm uygulamaları ifade eder (Gürsan, 2019:7). AP özellikle anne-çocuk sağlığı için, doğum öncesi ve sonrası sağlık hizmetlerinin en önemli parçasıdır (Varol, 2019:1).

Aile planlaması, ailenin büyüklüğünü yani kişi sayısını sınırlamak anlamına gelmemektedir. Aileler özgürce çocuk doğurabilir ve kendileri için iyi olduğunu düşündükleri zamanda istedikleri kadar çocuk sahibi olabilir (Küçük Gürbüz, 2019:5). AP'nin temel amacı; istenmeyen gebelik ve düşük oluşumunu azaltmak, iki gebelik arasında uygun bir süre sağlamak, çiftlerin cinsel, fiziksel ve ruhsal sağlığını korumaktır. Fetüslerin, bebeklerin ve çocukların morbidite ve mortalitesini azaltmak ve ailelerin zihinsel, fiziksel ve sosyal yaşamlarını iyileştirmelerine yardımcı olmaktır. Üreme döneminde çiftlere üreme sağlığı hakkında bilgi vermek ve gebeliği önleyici yöntemleri tanıtmak, aile ve ülke menfaatleri bilincine dayalı olarak AP yöntemlerinin uygulanmasına yardımcı olmak ve çiftlerin bu bilinç doğrultusunda gebeliğe karar vermesine katkıda bulunmaktır (Yalçı, 2020:4).

2.2.1 Türkiye’de Aile Planlaması

Aile planlaması yöntemlerinin kullanımının beklenen seviyede bulunmaması, aile planlaması danışmanlığının önemini göstermektedir. Türkiye’de yapılmış bir araştırmada evli kadınların %99,6’sı en az bir modern yöntem hakkında bilgisi bulunduğunu belirtmiştir. Evli kadınların %73,4’ü en az bir aile planlaması yöntemi (%46,0 modern, % 27,0 geleneksel yöntem) kullanmaktadır. Evli kadınlar için en sık kullanılan yöntem (%17,0) RİA’dır. RİA kullananları, prezervatif (%14,0) ve hap (%5,0) ve tüp ligasyonu (%8,0) olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte modern yöntemlerin kullanımı geçmiş 20 yılda %31,0’dan %46,0’a ilerlemiştir. Eğitim seviyesi yükseldikçe modern yöntem kullanma düzeyi de yükselmektedir. En sık kullanılan geleneksel yöntem ise %26,3 oranında geri çekmedir (AÇSAP, 2005, s.75-90).

2.2.2. Aile Planlamasının amaçları

Dünya nüfusu hızlı bir biçimde artmaktadır. İstenmeyen gebeliklerin fazla olmasının sebepleri arasında, kontraseptif yöntemler hakkında bilgi sahibi olmama, yöntemle uyum problemleri, seçilen yöntemin günlük kullanım ihtiyacının olması gibi faktörler sıralanabilir. Bu sebeple kullanımı görece olarak basit, uzun etkili, yan etkileri bulunmayan yeni yöntemler geliştirilmek durumundadır (Kalak, 2008, s.16). Bir ülkede nüfus hızlı bir biçimde arttığında, bulunan nüfusun yaşam kalitesi ve yaşam koşulları olumsuz yönde etkilenmektedir. Çünkü nüfusun hayat kalitesini yükseltmek amacıyla kullanılacak kaynaklar yeni oluşan nüfusun yaşam şartlarının sağlanabilmesi için gerekli olan alt yapı çalışmaları için kullanılmaktadır. Benzer biçimde para ve zaman gerektiren sağlık ve eğitim hizmetleri nüfus arttıkça olumsuz yönde etkilenmekte ve yeterli düzeyde hedef kitlelere yönlendirilememektedir (Kalak, 2008, s.14).

2.2.3. Üreme Sağlığı ve Aile planlaması

Günümüzde üreme sağlığı açısından devletlerin ve toplum katılımlı politika ve programları, her birey için ve hayat boyu sunulması gereklidir. Üreme sağlığında ‘hayat boyu ve herkese yönelik’ yaklaşımı sadece annelikle sınırlı olmayıp intrauterin dönemden başlamaktadır. Neonatal ve postnatal süreç, çocukluk, adölesan ve gençlik süreci, doğurganlık dönemi ile postmenapozal kadınlarda bu kapsamda yer almaktadır (Özcan, 2018, s.26). Üreme sağlığı, Dünya Sağlık Örgütü’nün sağlığı, “sadece hastalık ve sakatlığın bulunmayışının

yanında aynı anda sosyal, fiziksel ve zihinsel olarak bütüncül bir iyilik durumunu olması hali” olarak tanımlaması bağlamında, yaşamın her adımında üreme işlevlerini, üreme süreçlerini ve üreme sistemini ele almaktadır. Bu tanım değerlendirildiğinde, Dünya Sağlık Örgütü, aynı zamanda insanların sorumluluk alabilecekleri, doyurucu ve güvenli bir cinsel hayata sahip olması gerektiğine, ne zaman ve ne sıklıkta üreyeceklerine karar verme özgürlüklerinin bulunduğuna vurgu yapmaktadır (Özcan, 2018, s. 24).

2.2.4. Aile Planlamasının Faydaları

Aile planlamasının temel faydası aileye sağlanan faydalar, kadına sağlanan faydalar ve çocuğa sağlanan faydalar olmak üzere gruplandırılabilir. AÇEV (2017, s.3-4) aile planlamasının faydalarını aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

Aileye yönelik sağladığı faydalar: Aile planlaması yöntemleri sayesinde aileler, kendileri için en uygun zamanda ve istedikleri sayıda çocuk sahibi olma durumu üzerinde kontrol sahibi olurlar. Bununla birlikte, eşlerin gebelik korkusu olmadan daha doyurucu, daha mutlu bir cinsel yaşama sahip olabilirler (AÇEV, 2017, s.4).

Kadına yönelik sağladığı faydalar: Birçok defa ve sık bir şekilde gerçekleşen gebelikler kadın sağlığı açısından tehlike yaratmaktadır. Çok sayıda gebelik ya da uzun süre emzirme kadında beslenme yetersizliğine sebep olur ve hastalıklara karşı direnci düşürür. Doğum ertesi kadının bedenini toplanması için gerekli olan 2-3 yıllık zaman aile planlaması yöntemleri ile sağlanabilmektedir. Ayrıca aile planlaması yöntemleriyle istenmeyen gebelikler önlenebileceği için kadınlar kürtaj yaptırmak durumunda kalmayacaklar veya sağlıksız şartlarda düşük yapmaya teşebbüs etmeyeceklerdir (AÇEV, 2017, s.4).

Çocuğa yönelik sağladığı faydalar: Ailelerdeki gebeliklerin planlanması, doğan bebeğin daha iyi bakım görmesini, gebelikler arasında annenin toparlanabilmesine yönelik gerekli zaman aralığı bırakılabilmesi ve yeni bir çocuk sahibi olunması planlanıyorsa bu, çocuğun anne karnında daha sağlıklı gelişim göstermesine olanak sağlayacaktır. Bununla birlikte, bebeğin istenilen bir çocuk olarak dünyaya gelmesi çocuk ve ebeveynleri arasındaki ilişkiyi de olumlu yönde etkileyecektir. (AÇEV, 2017, s.4)

2.2.5. Aile planlaması Yöntemleri

Gebelikten korunmak için kullanılan yöntemleri doğal yöntemler, geleneksel yöntemler ve modern yöntemler olarak üç grupta toplamak mümkündür (AÇEV, 2017, s.4):

2.2.5.1. Doğal Yöntemler

Doğal korunma, eşlerin doğurganlık bilinci ile bazı yöntemleri kullanarak gebelik oluşumunu engellemesidir. Çiftlerin doğal yöntemleri uygulayabilmesi için kadın ve erkek üreme organlarının yapısı, işlevi, doğurganlık dönemlerini vb. gibi birçok biyolojik konu ile ilgili temel bilgilere sahip olması gerekmektedir (AÇEV, 2017, s.4).

Akıntı izleme metodu: Yöntem yaklaşık 28-30 gün boyunca süren menstruasyon siklusünde kadının vajinasından gelen akıntıyı ve vajinadaki ıslaklığı gözlemleyerek değişimlerin fark edilmesi dolayısıyla doğurgan olunan ve olunmayan zamanların belirlenmesi temeline dayanmaktadır (AÇEV, 2017, s.4).

Takvim metodu: Menstruasyon döngüsünün takip edilme sürecinde matematiksel hesaplamaları temel alan doğal yöntemlerdendir. Bu yöntemin rasyoneli; yumurtlamanın genelde bir sonraki menstruasyonun başlamasından önce 14. günde (11.- 17. günler arasında olabileceği) olduğu, yumurtanın, çatladıktan sonraki 14-24 saat aralığında dışarıya atılabileceği, erkek üreme hücrelerinin ise kadın üreme organında 24-72 saat hayatta kalabildiğidir (AÇEV, 2017, s.4).

Isı ölçme metodu: Bu yöntem, sabahları yataktan kalkmadan önce hassas bir sıcaklık ölçer aracılığı ile vücut sıcaklığının ölçülmesi temeline dayanmaktadır. Kadınlarda yumurtlamadan sonra vücut sıcaklığı, .2 ile -.5 derece aralığında artar. Bu sıcaklık değişimi oldukça az olduğu için fark edilmesi zordur. Bununla birlikte, vücut sıcaklığı üzerinde etkili olan hastalık, stres, uyku vb. gibi etkenler da kolaylıkla gözden kaçabilmektedir. Bu nedenle çok güvenilir bir yöntem olmadığı düşünülmektedir (AÇEV, 2017, s.4).

Emzirme: Emzirmenin gebelikten korunmadaki rolü çok eskiden beri bilinmektedir. Fakat emzirme her durumda gebelikten korumamaktadır (AÇEV, 2017, s.4).

2.2.5.2. Geleneksel Metodlar

Geri çekme: Türkiye’de en sık kullanılan metodlardan bir tanesidir. Halk arasında bu metod için “çekilme“, “dışarıya boşalma“ şeklinde farklı isimler kullanılmaktadır. Bu metotta cinsel ilişki esnasında erkek cinsel organını meninin gelmesinden önce hazneden çıkartır ve menisini dışarıya akıtır (AÇEV, 2017, s.4).

Hazneyi yıkama: Cinsel ilişkinin ertesinde vajen içinin su ile temizlenmesidir. Bu metodun uygulanması zordur ve pratik değildir. Bu metod gebelikten korunmada da pek etkili değildir. Çünkü meninin bir damlasında dahi milyonlarca sperm bulunmaktadır ve bu spermeler boşalma sonrasında dakikalar içerisinde rahim ağzından içeri girerek tüplere doğru hareket ederler (AÇEV, 2017, s.4).

2.2.5.3. Modern Yöntemler

Rahim içi materyaller (Ria, Spiral): Halk içerisinde spiral olarak da adlandırılan gebeliği önleme metodudur. Spermelerin rahimden girişine engelleyerek gebeliği önler.

Cilt altı kapsüller ve Koruyucu İğneler: İki metodun da koruma yöntemi çok benzerdir, rahim ağzında bulunan servikal kanalı kapatarak ve kadının yumurtlamasını önleyerek gebelik ortaya çıkmasını engel olurlar.

Diyafram: İnce, kauçuktan imal edilmiş, rahim ağzını kapatan bir tür tıkaçtır. Spermelerin hazneden rahime geçmesini engeller.

Spermeleri etkisiz hale getiren maddeler: Köpürerek rahim girişini örter. Spermelerin girişini engeller ve öldürür.

Kadında ve erkekte tüplerin bağlanması: Erkek ve kadında doğurganlığın cerrahi metodlarla kalıcı bir biçim de sonlandırılmasıdır.

Prezervatif: Kauçuktan imal edilmiş ince bir kılıftır. Cinsel yola bulaşan hastalıklara yönelik da koruması vardır. Kadınların kullanacağı prezervatifler de vardır (AÇEV, 2017, s.4).

2.2.6. Aile planlamasında Hizmet veren kuruluşlar

Türkiye genelinde aile planlaması üzerine hizmet veren çok sayıda kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bunların önde gelenleri aşağıda sıralanmıştır:

- Aile Sağlığı Merkezleri
- Sağlık evleri
- Ana-çocuk sağlığı merkezleri
- Üniversite hastaneleri
- Kamu ve Özel Hastanelerin aile planlaması klinikleri
- Gönüllü kuruluşların(Vakıf-Dernek) Klinikler (AÇEV, 2017, s.4).

2.2.7. Aile Planlamasını Yöntemi Kullanımını Etkileyen Faktörler

Aile planlamasının en temel amacı anne ve bebeklerin sağlığını korumaktır ve aile yapısı, genetik hastalıklar, gelir düzeyi, toplumsal menfaatler, yaşanan bölgedeki sosyal avantajlar gibi veriler dikkate alınarak planlanan gebelikler sadece anne ve bebek sağlığını değil aynı zamanda toplumun genel sağlığını da iyileştirir (Öner, 2019:4). Hem kişisel hem de toplumsal açıdan büyük önem taşıyan aile planlaması konusunda çalışmalar uzun yıllardır devam etmektedir. Bu çalışmaların hemen hepsinde aile planlamasını etkileyen faktörlere yer verilmiştir (Yanık, 2019:10).

Politikalar ve Yasalar

Aile planlaması hizmetleri almak için bireylerin politikalar, yasalar ve planlamalara ihtiyaç duymaktadır. Örneğin, doğum kontrol yasaları, gönüllü kısırlaştırma, kürtaj ve cinsel yolla bulaşan belirli hastalıklar, aile planlaması hizmetlerinin kullanımını doğrudan etkiler. Aile planlaması yöntemleriyle ilgili yasa ve politikalarındaki ana konular arasında reçete yazma yükümlülüğü, satış yerleri ve aile planlaması yöntemlerinin uygulanmasında sağlık profesyonellerinin aktif rolü yer alır. Bir kişinin aile planlaması hizmetlerini almasının yasal yolu, hizmet alma üzerinde olumlu bir etkiye sahip olacaktır (Tunç, 2019:11).

Eğitim

Yapılan araştırmalarda; eğitim düzeyinin artması ile beraber aile planlaması yöntemlerinin bilinme durumunun da arttığı vurgulanmıştır (Ekinci, 2019:20). Gelişmiş

lkelerdeki eēitim seviyesinin yüksek olmasından kaynaklı evlilik yaşı yüksektir. Bu durum etkin aile planlaması hedeflerinin başında yer almaktadır (Ercan, 2019:8). Aile planlaması danıřmanlıēı ve eēitimlerinin ise hizmete dair olan memnuniyetin ve gvenirliliēin artmasını saēladığı saptanmıştır. Yani genel çerçevede bakıldığında aile planlaması yöntemlerinin kullanım oranı eēitim seviyesi ile doēru orantılıdır (Ekinci, 2019:20).

Din

Din, aile planlaması yöntemlerinin kullanımını etkileyen faktörlerden biridir. Eski zamanlardan beri insanlar, özellikle üremenin dinin gelişmesi ve yayılması için gerekli olduēuna inanmışlardır. Her din için aile planlamasının deēerlendirilmesi farklıysa da tüm dinlerin, üreme ilgili tutumları aynı sayılır. İşlam'da ise aile planlamasının kesinliēi, kişinin ldrlemeyeceēidir. Türkiye'de pek çok kadın, aile planlaması yöntemlerini dine aykırı bulmakta ve günah olduēu için kullanmamaktadır (Küçük Gürbüz, 2019:9).

Gelenekler

Gebelik ve gebelik dönemi ile ilgili bilgi düzeyi düşük olan kişilerin gebeliēe engellemek için birçok yöntem denemişlerdir. Öyle ki geçmiş yıllara bakıldığında emzirmenin gebeliēi engellediēine dair inanç düzeyi çok yüksektir. Son 40 yıla bakıldığında ise çiftler, modern aile planlaması yöntemlerindeki birçok inovatif güncellemeye ve bu yöntemleri etkili bir şekilde uygulama çabalarına raēmen, geleneksel olan yöntemler hala daha yaygın olarak kullanılmaktadır (Tunç, 2019:13).

Erkeēin Sürece Katılımı

Aile planlamasını sadece kadınların anlaması ve uygulaması gerektiēine olan inanç yanlıştır. Bu tutumun asıl sebebi ise erkeēin söz sahibi olması düşüncesine dayanmaktadır. Araştırmada, erkeklerin hakim olduēu bir ailede kadınların görüşleri olumlu olsa bile modern aile planlaması yöntemlerini kullanamayacakları tespit edilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde erkeklerin aile planlaması sürecine dahil edilmesi yöntem kullanımını artırmıştır (Ercan, 2019:7).

3. BÖLÜM

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan model, evren ve örnekleme, ölçme araçları, araştırma süreci ve verilerin analizinde kullanılan yöntemler ile ilgili bilgiler sunuldu.

3.1. Araştırma Soruları

1. Toplumsal cinsiyet algısının aile planlaması tutumuyla bir ilişkisi var mıdır?
2. Toplumsal Cinsiyet Algısına demografik özelliklerin etkisi var mıdır?
3. Aile Planlaması Tutumuna demografik özelliklerin etkisi var mıdır?

3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada örneklem sayısı kısıtlı olduğundan dolayı evrene genellenemez.

3.3. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma ilişki arayıcı tanımlayıcı bir araştırma modelidir.

3.4. Örneklem Seçme Yöntemi

Araştırma grubunda İstanbul’da bulunan bir vakıf üniversitenin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda okuyan gelişigüzel örneklem yöntemi seçilerek çalışmayı kabul eden 445 katılımcı yer aldı. Uygun (Elverişli) örnekleme, araştırmanın amacına yönelik zaman, maliyet vb. gibi farklı etmenler açısından değerlendirildiğinde en kolay biçimde elde edilebilecek katılımcıların araştırmanın örnekleme dahil edilmesi temeline dayanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Bu araştırmanın örneklem büyüklüğü Yazıcı ve Erdoğan (2004)’ın ortaya koyduğu örneklem büyüklüğü hesaplamaları temel alınarak belirlendi. (s. 49-50).

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama araçları olarak, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik Kişisel Bilgi Formu, toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek amacıyla “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği” ve aile planlamasına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla “Aile Planlaması Tutum Ölçeği” kullanıldı.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, kişisel bilgi formunda, katılımcıların demografik bilgileri elde edilirken yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, çocuk bulunma durumu demografik sorular olmak üzere toplam 11 soru vardır (Ek-1).

3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ)

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Altınova ve Duyan (2013) tarafından bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 25 maddeden oluşmaktadır ve tek boyutlu bir yapıdadır. Ölçek 5 dereceli likert tipinde hazırlanmış olup cevaplar “tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1)” biçiminde hazırlanmıştır (Ek-3). Ölçekteki 10’u olumlu, 15’i olumsuz olarak hazırlanmıştır. Puanlama yapılırken olumsuz maddelerin ters çevrilmesi gerekmektedir. Ölçekte 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 24. ve 25. Maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar toplanarak toplam puan elde edilmektedir. Ölçekten en düşük 25, en yüksek 125 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar toplumsal cinsiyete yönelik algının olumlu olduğunu; alınan puanların düşük olması toplumsal cinsiyete yönelik algının olumsuz olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin geçerlik çalışmasında, yapı geçerliği incelenmiştir. Uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizinde, KMO katsayısı ,882 olarak hesaplanmış ve Bartlett Küresellik testi sonucunun ise anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2=3389,153$, Sd: 435, $p=,000$). Ölçeğin güvenirlik çalışması iç tutarlık yöntemi ile incelenmiştir. Cronbach’s Alfa güvenirlik katsayısı ,872 olarak hesaplanmıştır (Altınova ve Duyan, 2013: s. 18). Bu araştırmada Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği için Cronbach’s Alfa güvenirlik katsayısı 0,872 olarak hesaplandı.

3.5.3. Aile Planlaması Tutum Ölçeği (APTÖ)

Aile Planlaması Tutum Ölçeği, Örsal ve Kubilay (2018) tarafından bireylerin aile planlamalarına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 34 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu, Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum ve Doğuma ilişkin Tutum olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5 dereceli likert türünde hazırlanmıştır. 4 dereceli likert tipinde hazırlanan ölçek (5) Tamamen Katılmıyorum, (4) Katılmıyorum, (3) Kararsızım yaparım ve (2)

Katılıyorum ve (1) Tamamen Katılıyorum olmak üzere cevaplardan bir tanesi seçilerek yanıtlanmaktadır (Ek-2). Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu alt boyutu: 1.-15. Maddelerden oluşmaktadır. Bu alt boyuttan en düşük 15 en yüksek 75 puan elde edilebilmektedir. Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum alt boyutu 16.-26. Maddelerden oluşmaktadır. Bu alt boyuttan en düşük 11 en yüksek 55 puan elde edile bilmektedir. Doğuma İlişkin Tutum alt boyutu: 27.-34. Maddelerden oluşmaktadır. Bu alt boyuttan en düşük 8 en yüksek 40 puan elde edilebilmektedir. Ölçekten ve alt boyutlardan alınan puanların artması aile planlamasına ilişkin tutumun arttığını göstermektedir.

Ölçeğin geçerlik çalışmasında yapı geçerliği ve ölçüt bağlantılı geçerlik yöntemleri ile incelenmiştir. Yapı geçerliği incelenirken Açımlayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Uygulanmıştır. Madde- toplam puan korelasyonlarının ,31-,59 aralığında bulunduğu görülmüştür. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 3 boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Madde faktör yüklerinin ise ,241 ve ,733 aralığında değiştiği görülmüştür. Güvenirlik çalışmasında ise iç tutarlılık yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ,90 olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada ise Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,746 olarak, yöneme İlişkin Tutumlar için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,893 olarak, Doğuma İlişkin Tutumlar için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,721 olarak hesaplandı.

3.6. Verilerin Analizi

“Aile Planlaması Tutum Ölçeği” ile “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği” arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi ve Regresyon Analizi kullanıldı. Demografik değişkenlere ve araştırma kapsamında sorulan sorulara göre Aile Planlaması Tutum Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarını karşılaştırmak için Bağımsız Gruplar t-testi ve Mann Whitney U testi analizi kullanıldı. Varyansların homojenliği Levene testi ile incelendi, varyanslar homojen olmadığında, varyansların homojen olmadığında kullanılan test istatistikleri kullanıldı. Verilerin analizi SPSS 25.0 paket programı ile analiz edildi.

3.7. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

- İstanbul Arel Üniversitesi Meslek Yüksek Okulunda okuyan önlisans sağlık programı öğrenciler,
- Araştırmaya katılmayı kabul edenler

3.8. Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

- İstanbul Arel Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu dışında diğer üniversitelerde okuyan öğrenciler,
- İletişim problemi yaşayan kişiler,
- Uygulanan ölçekleri eksik veya hatalı dolduran öğrenciler,

3.9. Araştırmanın Yeri

İstanbul Arel Üniversitesi Sefaköy kampüsü

3.10. Araştırmanın Süresi

Araştırma 07.09.2021 – 15.10.2021 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.11. Araştırmanın Kısıtlılıkları

Yapılan bu çalışmada sadece önlisans öğrenimi gören Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencileri dahil edilmiştir, bundan dolayı evrene genellenemez.

3.12. Araştırmada Etik

T.C. İstanbul Arel Üniversitesi 07.09.2021 tarih ve 2021/12 sayılı etik kurul kararı ile onaylanmıştır (Ek-4).

3.13. Tez Çalışmasının Mali Desteği

Araştırmanın maliyeti, araştırmayı yürüten tarafından karşılanmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik yüzde ve frekans değerleri ile araştırmada kullanılan ölçekler için en küçük- en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verildi.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri (N=445)

Değişken	Gruplar	n(Frekans)	%
Cinsiyet (n=445)	Kadın	327	73,5
	Erkek	118	26,5
	Toplam	445	100,0
Medeni Durum	Evli	15	3,4
	Bekar	430	96,6
	Toplam	445	100,0
Çocuk Bulunma Durumu	Yok	444	99,8
	Var	1	,2
	Toplam	445	100,0
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	161	36,1
	2.Sınıf	284	63,9
	Toplam	445	100,0

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir. 327 (%73,5) katılımcı erkek ve 118 (%26,5) katılımcı kadındır. 15 (%3,4) katılımcı evli ve 430 (%96,6) bekar olarak dağıldığı görüldü. 444 (%99,8) katılımcının çocuğu bulunmamakta ve 1 (%2) katılımcının çocuğu bulunmaktadır. 161 (%36,1) katılımcı 1. Sınıfta eğitim görmekte ve 284 (%63,9) 2. Sınıfta eğitim görmekte idi.

Tablo 2. Öğrencilerin AP ve TCAÖ'na Yönelik Bulguların Dağılımı (N=445)

Değişken	Yanıtlar	n	%
Aile Planlaması hizmetinin gerekli olduğunu düşünme durumu	Evet	392	88,1
	Hayır	53	11,9
	Toplam	445	100,0
Toplumsal cinsiyette sorumluluk alma durumu	Evet	398	89,4
	Hayır	47	10,6
	Toplam	445	100,0
Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yaşama durumu	Evet	434	97,5
	Hayır	11	2,5
	Toplam	445	100,0
Toplumsal cinsiyet sağlık hizmetlerine erişebilme durumu	Evet	180	40,4
	Hayır	265	59,6
	Toplam	445	100,0
Aile planlaması ile toplumsal roller arasında ilişkiye inanma	Evet	275	61,7
	Hayır	170	38,3
	Toplam	445	100,0
Üreme sağlığında AP hizmetinin önemine inanma durumu	Evet	375	84,8
	Hayır	70	15,2
	Toplam	445	100,0

Tablo 2’de katılımcıların araştırma kapsamında sorulan sorulara olan yanıtları verildi. “Eşlerin istedikleri zaman diliminde, istedikleri sayıda çocuk sahibi olabilme durumlarını kapsayan aile planlamasının gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna 392 (%88,1) katılımcı evet ve 53 (%11,9) katılımcı hayır yanıtını verdiği bulundu. “Toplumsal cinsiyet kavramını düşündüğünüzde cinsiyetinizin toplum tarafından yüklenmiş olan bazı sorumlulukları taşıdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna 398 (%89,4) katılımcı evet ve 47 (%10,6) katılımcı hayır olarak yanıtladığı görüldü. “Size göre yaşadığımız toplumda “toplumsal cinsiyet ayrımcılığı” yaşanan bir kavram mıdır?” sorusuna 434 (%97,5) katılımcı

evet ve 11 (%2,5) katılımcı hayır yanıtını verdiği saptandı. “Toplumsal cinsiyet kavramı bireylerin belirli sağlık hizmetlerinden yararlanmasının önünde bir engel midir?” sorusuna 180 (%40,4) katılımcı evet ve 265 (%59,6) katılımcı hayır olarak cevap verdiği bulundu. “Aile planlaması toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili midir?” sorusuna 275 (%61,7) katılımcı evet ve 170 (%38,3) katılımcı hayır yanıtını vermiştir. “2 yıldan önce olan gebeliklerde, anne sağlığı ciddi hasar görmekte, gebelik riskleri de artmaktadır. Hatta sık aralıklarla olan gebeliklerde, anne karnında bebek gelişimi etkilenmekte, sakatlık oranı artmakta ve anne ve bebek ölüm riski artmaktadır. Bunu göz önünde bulundurduğunda aile kurumunuzun içerisinde bu planlamayı kullanır mıydınız?” sorusuna 375 (%84,8) katılımcı evet ve 70 (%15,2) katılımcı hayır yanıtını verdiği belirlendi.

Tablo 3. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Yönelik Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Mi n	Ma x	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık	Basıklık
Topluma İlişkin Tutumlar	40	70	60,13	6,05	0,662	0,140
Yönteme İlişkin Tutumlar	28	60	45,55	8,07	0,307	0,916
Doğuma İlişki Tutumlar	21	40	31,91	4,80	0,106	0,829
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	75	125	110,72	10,16	0,989	0,741

Tablo 3’de Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verildi.

Aile Planlaması Tutum Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu için aralık 40-70 arasında, $\bar{x}$ = 60,13 ve standart sapma= 6,05, çarpıklık= -,662 ve basıklık= ,140 olarak hesaplanmıştır. Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu için aralık 28-60 arasında, $\bar{x}$ = 45,55 ve standart sapma= 8,07, çarpıklık= ,307 ve basıklık= -,916 olarak hesaplanmıştır. Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu için aralık 21-40 arasında, $\bar{x}$ = 31,91 ve standart sapma= 4,80, çarpıklık= -,106 ve basıklık= -,829 olarak hesaplanmıştır. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği için aralık 75-125 arasında, $\bar{x}$ = 110,72 ve standart sapma= 10,16, çarpıklık= -,989 ve basıklık= ,741 olarak hesaplandı.

4.2. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verildi.

Tablo 4. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği
APTÖ - Topluma İlişkin Tutumlar	,558*
APTÖ - Yönteme İlişkin Tutumlar	,386*
APTÖ - Doğuma İlişki Tutumlar	,316*

*<0,01

Tablo 4’de Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Pearson Korelasyon Analizi sonuçları verildi.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi ($r=,558$; $p<0,01$). Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi($r=,386$; $p<0,01$). Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişki Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi($r= ,316$; $p<0,01$).

4.3. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Aile Planlaması Tutum Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkilerinin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının Aile Planlaması Tutum Ölçeği puanları üzerindeki yordayıcı etkilerinin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verildi.

Tablo 5. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar Alt Boyutu Puanlarınca İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart			
			Hata B	Beta	t	P
Topluma	Sabit	23,300	2,612		8,920	,00
İlişkin Tutumlar	Toplumsal Cinsiyet Algısı	,333	,023	,558	14,160	,00
R= ,558 R ² = ,312 Sd:1/443 F: 200,497 p=,000**						
<0.05; **<,01						

Tablo 5’te Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarınca yordanmasına ilişkin Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları verildi. Regresyon analizi uygulanırken “Enter” yöntemi kullanıldı. Regresyon analizine Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yordayıcısı olarak Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları alındı. Kurulan modelin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görüldü ($F_{(1-443)} = 200,497, p=,000$). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının %13,2’sini açıkladığı belirlendi. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yordayıcısı olarak Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının anlamlı bir parametre olduğu bulundu ($\beta =,558, t =14,160, p=,000$).

Tablo 6. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar Alt Boyutu Puanlarınca İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart			
			Hata B	Beta	t	P
Yönteme	Sabit	11,606	3,871		2,998	,003
İlişkin Tutumlar	Toplumsal Cinsiyet Algısı	,307	,035	,386	8,804	,000**
R= ,386 R ² = ,149 Sd:1/443 F: 77,515						
<0.05; **<,01						

Tablo 6’da Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarınca yordanmasına ilişkin Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları verildi. Regresyon analizi uygulanırken “Enter” yöntemi kullanıldı. Regresyon analizine Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yordayıcısı

olarak Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları alındı. Kurulan modelin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görüldü ($F_{(1-443)} = 77,515$, $p=,000$). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının %14,9'unu açıkladığı belirlendi. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yordayıcısı olarak Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının anlamlı bir parametre olduğu bulundu($\beta =,386$, $t =8,804$, $p=,000$).

Tablo 7. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişki Tutumlar Alt Boyutu Puanlarınca Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart			
			Hata B	Beta	t	P
Doğuma	Sabit	15,369	2,368		6,490	,000
İlişki Tutumlar	Toplumsal Cinsiyet Algısı	,149	,021	0,316	7,013	,000
R= ,316 R ² = ,100 Sd:1/443 F: 49,176						

*<,01

Tablo 7’de Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişki Tutumlar alt boyutu puanlarınca yordanmasına ilişkin Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları verildi. Regresyon analizi uygulanırken “Enter” yöntemi kullanıldı. Regresyon analizine Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yordayıcısı olarak Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişki Tutumlar alt boyutu puanları alındı. Kurulan modelin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görüldü ($F_{(1-443)} = 49,176$, $p=,000$). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının Doğuma İlişki Tutumlar alt boyutu puanlarının %10’unu açıkladığı belirlendi. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yordayıcısı olarak Doğuma İlişki Tutumlar alt boyutu puanlarının anlamlı bir parametre olduğu bulundu($\beta =,316$, $t =7,013$, $p=,000$).

4.4. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Tablo 8. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar Boyutu Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Topluma İlişkin Tutumlar X/SD ± SS/ST		u/t
Cinsiyet			t=2,653
Kadın ⁽¹⁾	60,58	5,72	Sd=443
Erkek ⁽²⁾	58,87	6,77	p=,008**
Medeni Durum			u=2985,000
Evli ⁽¹⁾	237,00	3555,00	z=-,462
Bekar ⁽²⁾	221,47	94791,00	p=,644
Sınıf Düzeyi			t=-,815 ^a
1.Sınıf ⁽¹⁾	59,79	5,68	Sd=353,750
2.Sınıf ⁽²⁾	60,27	6,28	p=,416
Aile Planlaması hizmetinin gerekli olduğunu düşünme durumu			t=-,381
Evli ⁽¹⁾	60,09	6,00	Sd=443
Hayır ⁽²⁾	60,43	6,49	p=,704
Üreme sağlığında AP hizmetinin önemine inanma durumu			t=1,998 ^a
Evli ⁽¹⁾	60,48	5,75	Sd=86,053
Hayır ⁽²⁾	58,65	7,25	p=,049*
Toplumsal cinsiyette sorumluluk alma durumu			t=,412
Evli ⁽¹⁾	60,17	6,02	Sd=443
Hayır ⁽²⁾	59,79	6,43	P=,681
Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yaşama durumu			u=1635,500
Evli ⁽¹⁾	224,73	97533,50	z=-1,786
Hayır ⁽²⁾	154,68	1701,50	p=,074
Toplumsal cinsiyet sağlık hizmetlerine erişebilme durumu			t=-1,987
Evli ⁽¹⁾	59,44	6,27	Sd=442
Hayır ⁽²⁾	60,60	5,88	p=,048*
AP ile Toplumsal roller arasındaki ilişkiye inanma			t=1,237
Evli ⁽¹⁾	60,42	6,06	Sd=441
Hayır ⁽²⁾	59,69	6,00	p=,217

*<.05; **<.01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 8’de Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının

araştırma sorularına göre karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçları verildi.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının cinsiyet ($t_{(443)}=2,653$) açısından, 7. Demografik soru ($t_{(86,053)}=1,998$) ve 10. Demografik soru ($t_{(442)}=-1,987$) açısından farklılaştığı belirlenmiştir. Kadın katılımcıların Topluma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, 7. Demografik soruya evet yanıtını veren katılımcıların Topluma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. 10. Demografik soruya hayır yanıtını veren katılımcıların Topluma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının evet yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının medeni durum, sınıf düzeyi ile 6., 8. 9. Ve 11. Demografik sorular açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlendi. ($p>,05$).

Tablo 9. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar Boyutu Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Yönteme İlişkin Tutumlar X/SO ± SS/ST		u/t
Cinsiyet			t=2,372
Kadın ⁽¹⁾	46,09	8,12	Sd=443
Erkek ⁽²⁾	44,04	7,78	p=,018*
Medeni Durum			u=2985,000
Evli ⁽¹⁾	335,10	5026,50	z=-3,484
Bekar ⁽²⁾	218,04	93319,50	p=,000**
Sınıf Düzeyi			t=-1,392
1.Sınıf ⁽¹⁾	44,84	7,76	Sd=436
2.Sınıf ⁽²⁾	45,95	8,18	p=, 165
Aile Planlaması hizmetinin gerekli olduğunu düşünme durumu			t=-1,435
Ev ⁽¹⁾	45,75	8,08	Sd=443
Hayır ⁽²⁾	44,06	7,93	p=,152
Üreme sağlığında AP hizmetinin öneme inanma durumu			t=3,308
Ev ⁽¹⁾	46,12	8,04	Sd=440
Hayır ⁽²⁾	42,67	7,76	p=,001**
Toplumsal cinsiyette sorumluluk alma durumu			t=2,220
Ev ⁽¹⁾	45,84	8,16	Sd=443
Hayır ⁽²⁾	43,09	6,91	p=,027*
Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yaşıma durumu			u=2085,000
Ev ⁽¹⁾	223,70	97084,00	z=,718
Hayır ⁽²⁾	195,55	2151,00	p=,473
Toplumsal cinsiyet sağlık hizmetlerine erişebilme durumu			t=-710
Ev ⁽¹⁾	45,22	8,44	Sd=442
Hayır ⁽²⁾	45,77	7,84	p=,478
AP ile Toplumsal roller arasındaki ilişkiye inanma			t=,047
Ev ⁽¹⁾	45,55	8,17	Sd=441
Hayır ⁽²⁾	45,51	7,93	p=,962

*<.05; **<.01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 9’da Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının

araştırma sorularına göre karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçları verildi.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının cinsiyet ($t_{(443)}=2,372$) açısından, medeni durum ($U_{(2985,000)}=3,484$), 7. Demografik soru ($t_{(440)}= 3,302$) ve 8. Demografik soru ($t_{(443)}= 2,220$) açısından farklılaştığı belirlendi. Kadın katılımcıların Yönteme İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Evli katılımcıların Yönteme İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının bekar katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Ayrıca, 7. ve 8. Demografik soruya evet yanıtını veren katılımcıların Yönteme İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının sınıf düzeyi ile 6., 7., 8. ve 10. Demografik sorular açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlendi ($p>,05$).

Tablo 10. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar Boyutu Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Yönteme İlişkin Tutumlar X/SO $\pm$ SS/ST		u/t
Cinsiyet			t=3,916
Kadın ⁽¹⁾	32,43	4,68	Sd=443
Erkek ⁽²⁾	30,44	4,86	p=,000**
Medeni Durum			u=2996,000
Evli ⁽¹⁾	236,27	3544,00	z=-,440
Bekar ⁽²⁾	221,50	94802,00	p=,660
Sınıf Düzeyi			t=-,908
1.Sınıf ⁽¹⁾	31,58	4,85	Sd=436
2.Sınıf ⁽²⁾	32,02	4,77	p=,364
Aile Planlaması hizmetinin gerekli olduğunu düşünme durumu			t= 2,419
Evet ⁽¹⁾	32,11	4,73	Sd=443
Hayır ⁽²⁾	30,42	5,07	p=,016*
Üreme sağlığında AP hizmetinin önemine inanma durumu			t=3,259
Evet ⁽¹⁾	32,24	4,72	Sd=440
Hayır ⁽²⁾	30,22	4,94	p=,001**
Toplumsal cinsiyette sorumluluk alma durumu			t=,163
Evet ⁽¹⁾	31,92	4,77	Sd=443
Hayır ⁽²⁾	31,80	5,07	p=,871
Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yaşıma durumu			u=1215,000
Evet ⁽¹⁾	225,70	97954,00	z= -2,786
Hayır ⁽²⁾	116,45	1281,00	p=,005**
Toplumsal cinsiyet sağlık hizmetlerine erişebilme durumu			t=-139
Evet ⁽¹⁾	31.87	5.06	Sd=442
Hayır ⁽²⁾	31.94	4.63	p=,890
AP ile Toplumsal roller arasındaki ilişkiye inanma			t=,884
Evet ⁽¹⁾	32,07	4,87	Sd=441
Hayır ⁽²⁾	31,65	4,70	p=,377

*<.05; **<.01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 10’da Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının araştırma sorularına göre karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçları verildi.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının cinsiyet ($t_{(443)}=3,916$) açısından, 6. Demografik soru ($t_{(443)}=2,419$) 7. Demografik soru ($t_{(440)}=3,259$) ve 9. Demografik soru ($U_{(1215,000)}= -2,786$) açısından farklılaştığı belirlenmiştir. Kadın katılımcıların Doğuma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Ayrıca, 6.,7. ve 9. Demografik soruya evet yanıtını veren katılımcıların Doğuma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar boyutu puanlarının medeni durum, sınıf düzeyi ile 8. Ve 11. Demografik sorular açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlendi ($p>,05$).

Tablo 11. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Yönteme İlişkin Tutumlar X/SO ± SS/ST		u/t	Fark
Cinsiyet			t=1,704	
Kadın ⁽¹⁾	111,26	9,49	Sd=175,065	
Erkek ⁽²⁾	109,21	11,75	p=,090	
Medeni Durum			u=2628,000	
Evli ⁽¹⁾	183,20	2748,00	z=-1,194	
Bekar ⁽²⁾	223,36	95598,00	p=,232	
Sınıf Düzeyi			t= ,177	
1.Sınıf ⁽¹⁾	110,82	10,16	Sd=436	
2.Sınıf ⁽²⁾	110,64	10,20	p=, 859	
AP hizmetinin gerekli olduğunu düşünme durumu			t= 0,49	
			Sd=443	
			p=,961	
Evvet ⁽¹⁾	110,73	10,17		
Hayır ⁽²⁾	110,65	10,21		
Üreme sağlığında AP hizmetinin önemine inanma durumu			t=2,317	
			Sd=85,878 ^a	
			p=,023*	
Evvet ⁽¹⁾	111,41	9,52		
Hayır ⁽²⁾	107,87	12,08		
Toplumsal cinsiyette sorumluluk alma durumu			t=,400	
			Sd=443	
			p=,689	
Evvet ⁽¹⁾	110,79	10,05		
Hayır ⁽²⁾	110,16	11,11		
Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ya-şama durumu			u=1792,500	
			z= -1,412	
			p=,152	
Evvet ⁽¹⁾	224,37	97376,50		
Hayır ⁽²⁾	168,95	1858,50		
Toplumsal cinsiyet sağlık hizmetlerine erişebilme durumu			t=-871	
			Sd=442	
			p=,384	
Evvet ⁽¹⁾	110.19	10.78		
Hayır ⁽²⁾	111.05	9.73		
AP ile Toplumsal roller arasındaki ilişkiye inanma			t=,026	
			Sd=441	
			p=,980	
Evvet ⁽¹⁾	110,77	10,26		
Hayır ⁽²⁾	110,75	9,82		

*<.05; **<.01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 11’de Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının araştırma sorularına göre

karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçları verildi.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının 7. Demografik soru açısından($t_{(85,878)}=2,317$) farklılaştığı belirlenmiştir. 7. Demografik soruya evet yanıtını veren katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının cinsiyet, medeni durum, sınıf düzeyi ile 6., 8. 9. 10. Ve 11. Demografik sorular açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlendi($p>,05$).

Tablo 12. Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Cronbach's Alfa
Topluma İlişkin Tutumlar	,746
Yönteme İlişkin Tutumlar	,893
Doğuma İlişki Tutumlar	,721
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	,872

Tablo 12'de Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği için Cronbach's Alfa güvenirlik analizi sonuçları verildi.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,746 olarak, yönteme İlişkin Tutumlar için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,893 olarak, Doğuma İlişkin Tutumlar için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,721 olarak ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği için Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 0,872 olarak hesaplandı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde toplumsal cinsiyet algısı ile aile planlaması tutumu arasındaki ilişkiler ve cinsiyet algısı ve aile planlaması tutumun demografik özellikler açısından nasıl farklılaştığına ilişkin araştırma bulgularının tartışılmasına yer verildi.

5.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Aile Planlaması Tutumlarının Değerlendirilmesi

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları değerlendirildiğinde, ölçek puan ortalamalarının 110,72 olduğu belirlendi ve genel olarak olumlu bir toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları görüldü. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, Gür (2019, s.26), araştırmasında öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rol algısına sahip olduğunu belirlemiştir. Zeyneloğlu (2008, s.52), Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencileri örnekleminde yaptığı araştırmada katılımcıların en yüksek puanları eşitlikçi cinsiyet rolü boyutundan aldıklarını belirlemiştir. Öngen ve Aytaç (2013, s. 8) ise sosyal bilimler alanında eğitim gören üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada öğrencilerde eşitlikçi tutumun ağırlıkta olduğunu belirlemişlerdir. Önder vd., (2013, s. 62), sağlık kurumları yöneticiliği bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını incelediği araştırmasında öğrencilerin büyük oranda kadın ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Aydın vd., (2016, s.230), hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını incelediği araştırmada benzer şekilde katılımcıların olumlu ve eşitlikçi tutumlara sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcıların aile planlamasına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde, topluma ilişkin tutumlar (60,13), yöntemle ilişkin tutumlar (45,55) ve doğuma ilişkin tutumlar (31,91) bağlamında incelendiğinde her üç boyut için de katılımcıların olumlu tutumlar gösterdiği görüldü. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, Ayaz ve Efe'nin (2009, s.138), Tezel vd., (2015, s.181), Muhtaroglu (2009, s.39) ve Eryılmaz ve Ege (2016, s. 3393), araştırmalarında katılımcıların aile planlamalarına yönelik tutumlarının yeterli düzeyde olduğunu belirlemiştir. Ancak, Apay vd., (2009, s.6) kadınların aile planlamasına ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada, Gılıç vd., (2019, s.241) ise Niğde örnekleminde yaptıkları çalışmada Gözücü vd., (2014, s.11) Şanlıurfa ilindeki kadınlar

örnekleminde yaptıkları araştırmada kadınların aile planlamasına yönelik bilgi ve tutumlarının beklenen düzeyde olmadığını belirtmektedir. Şankazan ve Yıldız (2002, s.49) ise sosyoekonomik ve eğitimsel açıdan düşük sayılabilecek bir örnekleme yaptığı araştırmada erkeklerin aile planlamasına ilişkin bilgi ve tutumlarının düşük olduğunu ortaya koymuştur.

5.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Aile Planlaması Tutumu Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Toplumsal cinsiyet algısı ile aile planlaması tutumu arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişki Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. Ayrıca, toplumsal cinsiyet algısının Topluma İlişkin Tutumlar, Yönteme İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişki Tutumları anlamlı şekilde yordadığı belirlendi. Ayrıca, ‘Aile planlaması toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili midir?’ sorusuna 273 (%61,6) katılımcı evet ve 170 (%38,4) katılımcı hayır yanıtını verdi. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmanın bulgularını destekler şekilde Aydın ve Bilgin (2020, s.218) evlilik aşamasında olan bireylerle yaptığı araştırmada, toplumsal cinsiyet algısı ile aile planlamasına ilişkin tutumlar arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Gür (2019, s.33), araştırmasında toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ile aile planlaması tutum ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmanın bulgularının da literatürde bulunan sonuçları desteklediği görülmektedir. Bu sonuçlar, bireylerin cinsiyetlere yönelik algılarının olumlu ve eşitlikçi olmasının aile planlamasına yönelik tutumları da olumlu etkilediği şeklinde yorumlanabilir (Aydın ve Bilgin, 2020, s. 219)

5.3. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ve Aile Planlaması Tutumunun Değişkenlere Göre İncelenmesi

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulundu. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, Ünal vd., (2017, s. 231-232), Altundaş ve Altınova (2015, s. 92), Gür (2019, s.29), Saçan vd., (2015, s.8), Çetinkaya (2013, s.28), Utçu ve Karahan (2016, s.289), Elgün ve Alemdar (2017, s.1061), Öngen ve Aytaç (2013, s. 9) toplumsal cinsiyetin cinsiyete göre farklılaştığını ve kadın katılımcıların daha yüksek puanlara sahip olduğunu belirlemiştir. Coşkun vd., (2021, s. 295), sağlık bilimleri alanında öğrenim gören lisans öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını araştırmış ve kadın cinsiyetteki öğrencilerin daha yüksek toplumsal cinsiyet algısına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, Aydın vd., (2016, s.230) ve Dinç ve Çalışkan (2016, s.3676) araştırmasında kadınların erkeklere göre daha yüksek eşitlikçi cinsiyet rol tutum puanlarına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Literatürde bulunan araştırmaların genel olarak bu çalışmada ortaya konan bulguları desteklemediği görülmektedir. Bu bulgular değerlendirildiğinde, günümüzde kadının çalışma hayatında daha fazla yer alması, ailenin ortak gelirine katkıda bulunması gibi özellikler gösteren daha modern yapıdaki ailelerde kadın-erkek rollerinin daha eşitlikçi yönde değişmekte olduğu gözlenmektedir (Dinç ve Çalışkan, 2016, s.3679). Araştırmada, toplumsal cinsiyet algısı açısından kadınların daha olumlu tutumlara sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği puanları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, Aile Planlaması Tutum Topluma İlişkin Tutumlar, Yönteme İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği belirlendi. Kadın katılımcıların Topluma İlişkin Tutumlar, Yönteme İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, Gür (2019, s.33)'ün araştırması bu araştırmanın bulgularını destekleyecek şekilde aile planlaması tutumunun cinsiyete göre farklılaştığını ve kadın katılımcıların daha yüksek puanlara sahip olduğunu belirlemiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre aile planlamasına ilişkin tutumların cinsiyetler açısından benzer düzeyde olduğu belirlenmiş olsa da, kadın katılımcıların aile planlaması açısından daha olumlu tutumlara sahip olması beklenen bir sonuçtur. Kadınların doğum süreçleriyle ilgili daha bilgili

olması sebebiyle erkeklere kıyasla daha olumlu tutumlara sahip oldukları düşünülebilir. Konu ile ilgili yapılan araştırmaların sınırlı olması sebebiyle yeni araştırmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği puanları medeni durum değişkenine göre incelendiğinde, medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği belirlendi. Evli katılımcıların Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının bekar katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Topluma İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark yoktu. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmanın sonuçlarını kısmen destekler şekilde Şen vd., (2019, s.148) araştırmasında aile planlaması tutumunun medeni duruma göre farklılaşmadığını belirlemiştir. Evli katılımcıların cinsellik ve cinsel korunmaya yönelik bilgi ve tecrübelerinin bekar katılımcılara göre daha fazla olduğu düşünüldüğünden bu sonuç ortaya çıkmış olabilir. Topluma ilişkin tutumlar ve doğuma ilişkin tutumlar açısından evli ve bekar katılımcıların benzer düzeyde oldukları görülmüştür, ancak evli katılımcıların sayısının az oluşu araştırmanın genellemesi açısından sınırlıdır.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı belirlendi. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, Özpulat (2017, s. 157) toplumsal cinsiyet algısının sınıfa göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Bu bulguların aksine Gür (2019, s.28), toplumsal cinsiyet rollerinin tutumunun sınıfa göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Çalışmada erkek birey sayısı, kadın birey sayısından çokça az olduğu için genelleme açısından sınırlıdır.

Aile Planlaması Tutum Ölçeği puanları sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, Aile Planlaması Tutum Ölçeği puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark görülmedi. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, Gür (2019, s. 31) ve Şen vd., (2019, s.148) bu araştırma sonuçlarına karşıtlık oluşturacak şekilde aile planlaması tutumunun sınıfa göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Genel olarak, daha üst sınıfta öğrencilerin daha olumlu tutumlar geliştirdikleri söylenebilir. Bu araştırmanın sonuçları aile planlaması tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koysa da, farklılaşma ortaya

koyan araştırma sonuçları, sınıf arttıkça öğrencilerin aile planlamasına yönelik daha olumlu tutumlar ortaya koydukları şeklinde yorumlanabilir.

Aile Planlaması hizmetinin gerekli olduğunu düşünme durumu katılımcılara sorulduğunda 392 (%88,1) katılımcı evet ve 53 (%11,9) hayır yanıtını verdi. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlendi. Evet yanıtını veren katılımcıların Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının hayır yanıtını katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar ve Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark yoktu. Aile planlamasının önemli ve gerekli olduğunu düşünen katılımcıların, doğum ile ilgili daha bilgili ve bilinçli olmaları dolayısıyla bu bulgular ortaya çıkmış olabilir. Toplumsal cinsiyet algısının farklılaşmaması ise, aile planlamasını gerekli bulan ve bulmayan katılımcıların benzer düzeyde toplumsal cinsiyet algısına sahip olduklarını göstermektedir.

Katılımcılara Üreme sağlığının Aile Planlaması hizmetinin önemine inanma durumu sorusu yöneltilmiş ve bu soruya 372 (%84,2) katılımcı evet ve 70 (%15,8) katılımcı hayır yanıtını verdi. Aile Planlaması Tutum Topluma İlişkin Tutumlar, Yönteme İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği belirlendi. Evet yanıtını veren katılımcıların Topluma İlişkin Tutumlar, Yönteme İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlendi. Evet yanıtını veren katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Bu sonuçlar, aile planlamasına ilişkin algı, bilgi ve tutumları olumlu olan katılımcıların soruda bahsi geçen planlamanın faydalarını bilmeleri ve kullanmaları dolayısıyla ortaya çıkmış olabilir. İki yıldan önce olan gebeliklerin olası risklerine ilişkin gebelikten korunma yöntemleri kullanmayı düşünen ve düşünmeyen katılımcıların benzer düzeyde toplumsal cinsiyet algılarına sahip oldukları görülmüş, bu planlamayı kullanıp kullanmamanın toplumsal cinsiyet algısıyla ilişkili bir etken olmadığı düşünülmüştür.

Katılımcıların toplumsal cinsiyette sorumluluk alma durumuna 398 (%89,4) katılımcı evet ve 47 (%10,6) katılımcı hayır yanıtını verdi. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlendi. Evet yanıtını veren katılımcıların Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark yoktu. Bu bulguların yorumlanabilmesi adına daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sorusuna 434 (%97,5) katılımcı evet ve 11 (%2,5) katılımcı hayır yanıtını verdi. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlendi. Evet yanıtını veren katılımcıların Doğuma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının hayır yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar ve Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı belirlendi. Bu bulgular, cinsiyet ayrımcılığı yaşandığını düşünen katılımcıların doğuma ilişkin tutumlarının daha olumlu olmasının bu katılımcıların farkındalık ve bilinç düzeylerinin yüksek olması ile bağlantılı şekilde doğuma ilişkin daha olumlu tutumlar sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılara ‘Toplumsal cinsiyet kavramı bireylerin belirli sağlık hizmetlerinden yararlanmasının önünde bir engel midir?’ sorusu yöneltilmiş ve soruya 180 (%40,5) katılımcı evet ve 264 (%59,5) katılımcının hayır yanıtını verdiği belirlendi. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği belirlendi. Hayır yanıtını veren katılımcıların Topluma İlişkin Tutumlar alt boyutu puanlarının evet yanıtını veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görüldü. Aile Planlaması Tutum Ölçeği Doğuma İlişkin Tutumlar ve Yönteme İlişkin Tutumlar alt boyutu puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı belirlendi. Bu sonuçların yorumlanabilmesi adına daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların Aile planlaması ile toplumsal roller arasındaki ilişki olduğuna yaklaşımları, Topluma İlişkin Tutumlar, Yönteme İlişkin Tutumlar ve Doğuma İlişkin Tutumlar ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının katılımcıların verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark belirlenmedi. Ayrıca, ‘Aile planlaması toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili midir?’ sorusuna 273 (%61,6) katılımcı evet ve 170 (%38,4) katılımcı hayır yanıtını verdi. Bu sonuçlar, katılımcıların bu iki değişkeninin ilişkili olduğunu düşünmelerine karşın, ilişkili olduğunu düşünen ve düşünmeyen katılımcıların toplumsal cinsiyet ve aile planlamasına ilişkin tutumlarının benzer olduğunu göstermektedir.

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Toplumsal cinsiyet algısı ile topluma ilişkin tutumlar, aile planlaması, yöntemle ilişkin tutumlar ve doğuma ilişkin tutumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi.

- Aile Planlamasını etkileyen demografik özelliklerden cinsiyet değişkenine göre topluma, yöntemle ve doğuma ilişkin durumu erkek katılımcıların lehine farklılaştığı ama toplumsal cinsiyet algısına göre farklılaşmadığı görüldü.

- Çalışmaya katılanların AP hizmetini gerekli gördükleri(%88,1), Aile planlamasının toplumsal roller arasında ilişki olduğuna %61,7 oranında inanmışlık durumu saptandı.

- Önlisans sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencilerin AP hizmetinin üreme sağlığına faydalarına %15,2'si uygun görmemiştir. Aile planlaması yöntem tercihinin kabul etmeyen öğrencilerin üreme sağlığı ve aile planlaması hakkındaki bilgi eksikliğinin bu sonuca etki ettiği saptanmıştır.

- Aile planlamasının toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olup olmadığına yönelik soru açısından, bu iki kavramı ilişkili gören ve görmeyen katılımcıların aile planlamasına yönelik tutumları ve toplumsal cinsiyet algılarının farklılaşmadığı görüldü.

- Toplumsal cinsiyetin sorumluluklar taşıdığına inanma durumu yöntemle ilişkin tutumların düşünmeyenlere göre daha fazla olduğu ($110,79 \pm 10,05$), diğer alt boyutlarda farklılaşmadığı görüldü.

6.2. Öneriler

1. Araştırma bulguları incelendiğinde grup içerisinde olumsuz toplumsal cinsiyet algısına sahip olan ve aile planlamasına yönelik olumsuz tutumlara sahip olan katılımcılar bulunduğu görüldü. Bu sebeple kişilerin bu özelliklerinin ölçümlenmesine ve sonuçlara göre gerekli müdahaleler yapılmasına yönelik eğitim ve müdahale süreçleri geliştirilebilir.

2. Topluma yönelik aile planlamasını artıracak ya da toplumsal cinsiyet algısını geliştirecek etkinlik ve planlamalar yapılabilir.
3. Araştırma grubu İstanbul'da bir üniversitede eğitim gören Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencileri oluşmaktadır, buna göre farklı örneklem gruplarının kullanıldığı ve genelleme kapasitesi daha yüksek olan güncel araştırmalar planlanabilir.
4. Aile planlamasına yönelik tutum ve toplumsal cinsiyetin toplum düzeni açısından oldukça önemli kavramlar olduğu açıktır. Ancak, literatürde bu değişkenlerle ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu olgularla yeni araştırmalar planlanması gerektiği düşünülmektedir.
5. SHMYO öğrencilerine okudukları üniversite öğrenimi süresi içerisinde toplumsal cinsiyet algısı ve aile planlamasını içeren seçmeli ders müfredatının eklenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

AÇEV. (2021). *Aile planlaması*, Türkiye Üreme Sağlığı Programı, İstanbul.

Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayırmacılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26, 1-9.

Akın, L., Özaydın, N., & Aslan, D. (2006). Türkiye’de evli erkeklerin aile planlaması yöntemlerini kullanmalarını etkileyen faktörler. *Gülhane Tıp Dergisi*, 48(2), 63-69.

Alptekin, D. (2014). Çelişik duygularda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sorgusu: üniversite gençliğinin cinsiyet algısına dair bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 203-211.

Altınova, H. H., & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.

Altuntaş, O. ve Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Turkish Studies–International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83-100.

Apay, S. E., & Pasinliçolu, T. (2008). Nişanlı çiftlerin evlendikten sonra kullanmayı düşündükleri aile planlaması yöntemleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(4), 30-37.

Ayaz, S., & Efe, Ş. Y. (2009). Family planning attitudes of women and affecting factors. *Journal of the Turkish German Gynecological Association*, 10(3), 137.

Aydın, E. (2010). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik ve Edebiyat Fakültesi örneği*. (Uzmanlık Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Aydın, E. İ., & Bilgin, N. Ç. (2020). *Evlilik Aşamasında Olan Bireylerin Aile Planlaması Tutumu, Toplumsal Cinsiyet ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki*.

Bağdeviren, B. (2019). *Sağlık çalışanlarının cam tavan algılarının toplumsal cinsiyet algısı ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

Bal, M. D. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 15-28.

- Başar, F. (2012). *Türkiye’deki hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çetinkaya, S. K. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 1(02), 21-43.
- Coşkun, A., Varışoğlu, Y., Uygur, E., Günay, G., & Şahin, Ö. Sağlık Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Lisans Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 288-301.
- Demirtaş, N. (2018). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet algısı* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Dinç, A., & Çalışkan, C. (2016). The perspectives of university students on gender roles Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3671-3683.
- Durmaz, N. (2018). *Ortaokul öğretmenlerinin ergenlik dönemi öğrencilerine dair toplumsal cinsiyet algısı: istanbul örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ekinci, İ. (2019). *Şanlıurfa’da evli erkeklerin aile planlaması yöntemlerine ilişkin bilgi, görüş ve davranışları*. (Yüksek Lisans Tezi). Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Elgün, A., & Alemdar, M. Y. (2017). A study oriented on the communication faculty students’ attitudes towards gender roles: Ege University sample. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 1054-1067.
- Ercan. E.P. (2019). *Yetişkin üreme çağındaki kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemlerinden memnuniyeti ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi*. (Uzmanlık Tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.
- Eroğlu, A. (2019). *Yerel medya çalışanlarının toplumsal cinsiyet algısı: Mersin ili örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Eryılmaz, N. (2014). *Doğum sonu dönemdeki kadınların aile planlaması konusundaki tutumları ve ilişkili faktörler* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Eryılmaz, N., & Ege, E. (2016). The attitudes of women towards family planning and related factors in the postpartum period Doğum sonu dönemdeki kadınların aile planlaması konusundaki tutumları ve ilişkili faktörler. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3389-3401.

Gılıç, E., Ceyhan, O., & Özer, E. (2009). Niğde Doğumevinde doğum yapan kadınların aile planlaması konusundaki bilgi tutum ve davranışları. *Fırat Tıp Dergisi*, 14(4), 237-241.

Gür, A. (2019). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile planlaması tutumları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Gürhan, N. (2010). Toplumsal cinsiyet ve din. *Şarkiyat*, (4).

Gürsan, H. (2019). *Gebe ve lohusaların aile planlaması tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

İlgün, Ş. M., Dünder, E. P., Doğramacı, Y. G., Dalcı, A., & Gürgen, G. (2005). Celal Bayar Üniversitesi'nde bir grup öğrencinin aile planlaması ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 4(2), 66-78.

Kalak, Ö. (2008) *Aydın doğum evi aile planlaması polikliniğine başvuran kişilerin aile planlaması hakkındabilgi, tutum ve davranışlarının ve aile planlaması danışmanlık hizmetlerinin değerlendirilmesi* (Uzmanlık Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Karakaya, H. (2018). Toplumsal Cinsiyet Algısı, Din Ve Kadın *Journal of Analytic Divinity*, 2(2), 36-62.

Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kaya, S. (2019). *Pazarlama alanındaki mesleklere ilişkin toplumsal cinsiyet algısı: Doğrudan ve dolaylı ölçüm tekniklerine ilişkin bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.

Kılıç, A. (2019). *Hemşirelerde toplumsal cinsiyet algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sanko Üniversitesi, İstanbul.

Koca, C. (2006). Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 81-99.

Küçük Gürbüz 15-49 Yaş Arası Evli Kadınların Aile Planlaması Konusundaki Tutumlarının Doğurganlık Düzeyleri İle İlişkisi. (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi.

Muhtaroglu, P. (2019). *Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Hastalıkları-Doğum Polikliniği ve Servisine Başvuran 16-49 Yaş Aralığındaki Evli Kadınların Aile Planlamasına Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi), Kırklareli Üniversitesi, Edirne.

Ökten, S. (2009). Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu anadolu bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni. *Journal of International Social Research*, 2(8).

Önder, Ö. R., Yalçın, A. S., & Göktaş, B. (2013). Sağlık kurumları yöneticiliği bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 55-78.

Öner, O. (2019). *Evli Kadınların Doğurganlığa ve Aile Planlamasına Yönelik Tutumları İle Kontraseptif Yöntem Kullanma Niyetleri Arasındaki ilişkinin ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (48), 1-18.

Örsal Ö, Kubilay G. (2007) Aile Planlaması Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 15(60):155-64.

Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33).

Özcan, E. (2018). *Evlilik kararı alan çiftlerin doğurganlık ve ebeveynliğe ilişkin görüşleri ile aile planlaması tutumları* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Özpulat, F. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2(2).

Saçan, S., Adıbelli, D., Metin, Ş., Korkmaz, M., Sevil, Ü., & Gürkan, A. (2015). Determining the attitudes of university students towards gender roles. *UHPPD*, 4, 1-23.

- Saeed, A. (2018). *Kürt atasözlerinde kadın ve toplumsal cinsiyet algısı: Kuzey Irak (Kürt bölgesi) örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Saraç, S. (2013). Toplumsal cinsiyet. *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları*, Editörler Lerzan Gültekin, Gül Güneş, Ceylan Ertung, Aslı Şimşek, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 27-32.
- Selma, Ş. E. N., Gülşen, B. O., Sezer, G., & Durgun, S. K. (2019). Ebelik Öğrencilerinin Aile Planlaması Tutumlarının Belirlenmesi. *Medical Sciences*, 14(3), 146-153.
- Şankazan, Ş., & Yıldız, A. (2002). Ankara İli Deliler Köyündeki evli erkeklerin aile planlaması ile ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 55(1).
- Şimşek, H. (2011). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(2), 119-126.
- Şimşek, Z., Kurçer, M. A., Ersin, F., Gözükar, F., & Kayahan, M. (2003). Şanlıurfa Tıfındır Sağlık Ocağı Bölgesindeki 15-49 yaş arası evli kadınların aile planlaması yöntemleri hakkında bilgileri ve yöntem kullanımını etkileyen faktörler. *Sağlık ve Toplum*, 13(1), 75-80.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5, pp. 481-498). Boston, MA: Pearson.
- Tezel, A., Gönenç, İ., Akgün, Ş., Karataş, D.Ö., & Yıldız, T. A. Kadınların Aile Planlamasına yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3).
- Tezel, A., Gönenç, İ., Akgün, Ş., Öztaş Karataş, D., & Altundaş Yıldız, T. (2015). Kadınların aile planlamasına yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3), 181-188.
- TNSA (2008). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*, Ankara, Türkiye.
- Toker, S. O. (2006). Aile planlaması ve acil kontrasepsiyon. *Nobel Medicus Journal*, 2(2).
- Tunç, A. (2019). *Edirne İl Merkezindeki Aile Sağlığı Merkezlerine Kayıtlı 15-49 Yaş Arası Kadınların Aile Planlaması İle İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışları* (Uzmanlık Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Ankara, Ekim 2004

Uçtu, A., & Karahan, N. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Roller, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(8).

Ünal, F., Tarhan, S., & Köksal, E. Ç. (2017). Toplumsal cinsiyet algısını yordamada cinsiyet, sınıf, bölüm ve toplumsal cinsiyet oluşumunun rolü. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 6(1), 227-236.

Varol, Z.S. (2019). *Paspartum Dönemdeki Kadınların Aile Planlaması Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi* (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi.

Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (35), 29-56.

WHO. (2021). https://www.who.int/health-topics/contraception#tab=tab_1

Yalçı, M. (2020). *Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Asistan Doktorlarının Aile Planlaması ve Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi* (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi.

Yanık, Derya. (2019). *Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Aile Planlaması İle İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yardımcı, Y. (2020). *Aile Planlaması Yöntemlerinin Cinsel Yaşam Üzerine Etkisi*. Yayımlanmış Uzmanlık Tezi. Ankara: Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği Kliniği.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., & Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.

Yonca, D. (2021). *Ev-eksenli çalışan kadının toplumsal cinsiyet algısı: Balıkesir Hanımeli Pazarı örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

EKLER

EK-1

Kişisel Bilgi Formu

- 1) Yaşınız:
- 2) Cinsiyet : ☐ Kadın ☐ Erkek
- 3) Medeni Durum : ☐ Evli ☐ Bekar ☐ Boşanmış ☐ Dul
- 4) Çocuk durumu: ☐ Var(Varsa kaç tane:) ☐ Yok ☐
- 5) Eğitim durumu: ☐ Hazırlık ☐ 1. Sınıf ☐ 2.Sınıf ☐ 3. Sınıf ☐ 4.Sınıf ☐ Mezun
- 6) Eşlerin istedikleri zaman diliminde, istedikleri sayıda çocuk sahibi olabilme durumlarını kapsayan aile planlamasının gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
- 7) 2 yıldan önce olan gebeliklerde,anne sağlığı ciddi hasar görmekte,gebelik riskleri de artmaktadır.Hatta sık aralıklarla olan gebeliklerde,anne karnında bebek gelişimi etkilenmekte,sakatlık oranı artmakta ve anne ve bebek ölüm riski artmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda kendi aile kurumunuzun içerisinde bu planlamayı kullanır mıydınız ? ☐ Evet ☐ Hayır
- 8) Toplumsal cinsiyet kavramını düşündüğünüzde cinsiyetinizin toplum tarafından yüklenmiş olan bazı sorumlulukları taşıdığını düşünüyor musunuz ? ☐ Evet ☐ Hayır
- 9) Size göre yaşadığımız toplumda “toplumsal cinsiyet ayrımcılığı” yaşanan bir kavran mıdır ? ☐ Evet ☐ Hayır
- 10) Toplumsal cinsiyet kavramı bireylerin belirli sağlık hizmetlerinden yararlanmasının önünde bir engel midir? ☐ Evet ☐ Hayır
- 11) Aile planlaması toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili midir ? ☐ Evet ☐ Hayır

AİLE PLANLAMASI TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, ne derecede katıldığınızı belirten tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

AİLE PLANLAMASI TUTUM ÖLÇEĞİ	Tam ame n katıl ıyor um	Ka tılı yo ru m	Kar ars ız ı m	Kat ılm ıyo ru m	Tam ame n katıl mıyo rum
1.Fazla çocuk erkeğin gücünü gösterir					
2.Fazla çocuk çevrede sosyal güç sağlar					
3.Aileler iş yükünü paylaşmak için fazla çocuğa sahip olmak isterler					
4.Çocuklar birbirine bakabileceğinden ailenin çok çocuğu olmasında sakınca yoktur					
5.Ailede çok çocuk olması, gelecekte kardeşlerin birbirini destekleyeceği anlamına gelir					
6.Mal varlığının bölünmemesi için erkek çocuk şarttır					
7.Kadının asli görevi doğurmaktır özdeyişi doğrudur					
8.Ailenin iki kız iki erkek çocuğu olmalıdır					
9.Doğan her çocuğun rızkını “Allah” verir					
10.Doğum kontrol yöntemi batılı ülkelerin dayatmasıdır					
11.Kaynanalar doğum kontrol yöntemi kullanmaya izin vermez					
12.Erkek çocuk varsa çocuğum var denilir					
13.Erkek adamın erkek damadı olur					
14.Erkek adamın erkek çocuğu olur					
15.Kız çocuk varsa çocuğum var denilir					

16.Spiral baş ağrısı yapar					
17.Spiralin ipi cinsel ilişkiyi azaltır					
18.Spiralin mideye kaçacağından korkulur					
19.Doğum kontrol haplarının kansere neden olacağından korkulur					
20.Doğum kontrol yönteminin cinsel ilişkiyi olumsuz etkileyeceği düşünülür					
21.Doğum kontrol yöntemi kullanan çiftlerin cinsel hazzı/arzusu az olur					
22.Doğum kontrol yöntemi kullanan kadınların bir daha çocuk sahibi olmaları zordur					
23.Kanallarını bağlatan erkek cinsel ilişkiden zevk almaz					
24.Kanallarını bağlatan kadın cinsel ilişkiden zevk almaz					
25.Kanalları bağlanan erkekler cinsel güçlerini kaybederler					
26.Kanalları bağlanan kadınların cinsel güçleri kaybolur/erkekleşir					
27. İki yıldan az aralıklarla gebe kalmanın çocuk sağlığı açısından sakıncası olduğuna inanmıyorum					
28.İki yıldan az aralıklarla gebe kalmanın anne sağlığı açısından sakıncası olduğuna inanmıyorum					
29.Gebelik kadını çekici hale getirir					
30.Çok çocuğu olan aileler her çocuğun gelişimini yakından takip edebilir					
31.Sağlık açısından doğurmak, doğum kontrol yöntemi kullanmaktan daha iyidir					
32.Evli olmayanların aile planlaması yöntemi alması doğru değildir					
33.Doğum kontrol yöntemi hakkında bilgi sahibi olmayan kadınlarla evlenilmelidir					
34.Doğum kontrol yöntemi öğrenmeye ihtiyaç olmadığını düşünüyorum					

TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıda yer alan ifadelere ne derece katıldığınızı “**Kesinlikle katılmıyorum**”, “**Kısmen katılmıyorum**”, “**Kararsızım**”, “**Kısmen katılıyorum**”, “**Kesinlikle katılıyorum**” seçeneklerinden birini (x) işareti ile belirtiniz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler..

Toplumsal Cinsiyet Algisi Ölçeği		Ta ma me n ka tı lmı yor um	K atı lmı yor um	K ar ar sız ım	K atı lı yor um	Ta ma me n ka tı lı yo ru m
1	Evlilik, kadının çalışmasına engel olmaz.	()	()	()	()	()
2	Kadın sadece ailesinin ekonomik sıkıntısı varsa çalışmalıdır	()	()	()	()	()
3	Çalışan kadın da çocuklarına yeterince zaman ayırabilir.	()	()	()	()	()
4	Kadınlar anne olduktan sonra çalışmamalıdır.	()	()	()	()	()
5	Kadın siyasetçiler de başarılı olabilir.	()	()	()	()	()
6	Kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır.	()	()	()	()	()
7	Çalışma hayatı kadının ev işlerini aksatmasına neden olmaz.	()	()	()	()	()
8	Çalışan bir kadın hayattan daha çok zevk alır.	()	()	()	()	()
9	Kadınlar erkekler tarafından her zaman korunmalıdır.	()	()	()	()	()
10	Kocasını izin vermiyorsa kadın çalışmamalıdır.	()	()	()	()	()
11	Kadınlar yönetici olabilir.	()	()	()	()	()

.						
1 2 .	Çalışan bir kadın kazandığı geliri eşine vermelidir.	()	()	()	()	()
1 3 .	Çalışan bir kadın çocuklarına daha iyi anne olur.	()	()	()	()	()
1 4 .	Erkekler de çamaşır bulaşık gibi ev işlerini yapmalıdır.	()	()	()	()	()

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul 07/09/2021 tarih ve 2021/12 No'lu
Kurul Karar Örneği

KARAR NO-09: Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelik yüksek lisans programı öğrencisi **Ali Mirza Dinçer**'e ait “Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinde Aile Planlaması ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Bilgi Düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi” isimli çalışması görüşüldü. **Yapılan görüşmeler sonucunda;** öğrenci Ali Mirza Dinçer'in çalışmasının, raportörün görüşü doğrultusunda etik ilkelere uygun olduğuna katılanların oy birliği ile karar verildi.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ali Mirza DİNÇER

Orcıd Numarası : 0000-0003-3801-4654

Öğrenim Durumu

2012-2014 : İstanbul Gelişim Üniversitesi – Anestezi (%50 Burslu)
2015-2017 : İstanbul Arel Üniversitesi – Hemşirelik (%25 Burslu)
2017- 2021 : İstanbul Arel Üniversitesi – Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü / Hemşirelik Tezli Yüksek Lisansı

Çalışma Bilgileri

2015-2019 : Büyükçekmece Kolan Hastanesi – Anestezi
Teknikerliği
2017-Devam Ediyor : İstanbul Gelişim Üniversitesi Anestezi Programı
Öğretim Görevlisi
2019- Devam Ediyor : İstanbul Arel Üniversitesi Anestezi Programı Öğretim
Görevlisi
2020- Devam Ediyor : Dr. Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi Prof. Dr.
Murat Dilmener Acil Durum Hastanesi Ek Hizmet Binası Yoğun Bakım Sorumlu Hemşiresi